

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 10914

KINDER-DERTSEYLUNGEN

Sholem Aleichem



NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG



MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center



The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org



סאַלעמ אלייכעמ

שאלעם-אלייכעם

ח. יאן יאסא

קינדער-דערציילונגען

באארבעט פאר קינדער
דערניסטער

קינדער-פארלאג פאמ. צ. ק. ל. קיו. פ. א. ו.
1935

כארקאוו

Printed in Soviet Union

פאראנטוואָרטלעכער רעדאקטער — א. י. גרין
צייכענונגען — פון קינסטלער מ. פלאדקין
פאָרעקסער — ל. הילער

שטאַטס־דפוס

1935

Видруковано з матриць виготовлених в друкарні ім. Фрунзе, м. Харков.

Одобліт № 1454. Уповнов. Головліту № 3311.
Замовлення № 829. 4¹/₂ друк. арк. + ¹/₈ вліпка.
3,9 авт. арк. Підписано до друку 22-XII 35 р.
Чергове видання № 185.

Друкарня ім. Леніна, Одеса, Пушкінська, 18.

Handwritten signature: א. ז. וואך, אקטא

דאָס מעסערל

(א מײַסע פאר קינדער)

1

הערט, קינדער, איך וועל אייך דערציילן א מײַסע מיט א מעסערל;
ניט קײַן אויסגעטראכטע מײַסע, נאָר אַן עמעסע, וואָס האָט זיך געטראָפֿן
מיט מיר טאקע אליין.

צו קײַן זאך אפּ דער וועלט האָב איך אזוי קײַן כײַשעק ניט געהאַט,
ווי צו א מעסערל; קײַן זאך אפּ דער וועלט האָב איך אזוי ניט געגאַרט צו
האַבן, ווי צו האָבן א מעסערל, אַן אײַגן מעסערל. דאָס מעסערל זאָל זיך
ליגן אײַן קעשענע, אונ ווען איך וויל, זאָל איך דאָס מיר ארויסנעמען,
און וואָס איך וויל, זאָל דאָס מיר שניידן — און לאָזן מײַנע כאַוויירימ
וויסן.

איך האָב נאָרוואָס אָנגעהויבן גײַן אין כײַדער, צו יאָסל מעלאַמעד,
האַב איך שוין געהאַט א מעסערל, דאָס הייסט, קימאַט, אזויווי א מע-
סערל. איך האָב דאָס מיר טאקע אליין געמאַכט. איך האָב אויסגעריסן
א גענדזענע פעדער פֿון א פֿלעדערוויש, פֿון אײַן זײַט אָפּגעהאַקט, פֿון
דער אנדערער זײַט אויסגעגלעט און האָב מיר פֿאַרגעשטעלט, עלעהײַ
סײַז א מעסערל און סע שניידט ...

— וואָס איז דאָס פֿאַר א פעדער, וועלכע שוואַרצע יאָר? וואָס איז דאָס
פֿאַר אַרומטראָגן זיך מיט פעדערן? — פֿרעגט מיך דער טאַטע, א קראַנ-
קער ייד מיט א געל אויסגעטריקנט פֿאַנעם, און פֿאַרהוסט זיך. — נא דיר
גאָר פעדערן, שפּילעכלעך — קכעהעהעהע!

3

— וואָס אַרט דיך, אַז דאָס קינד שפּילט זיך? — ענטפערט אים די מאמע,
אַ נידעריטשקע יידענע מיט א זיידן טיכל אפן קאָפּ. — אבי אָפּעסן זיך
דאָס האַרץ, מײַנע סאָנימ!

שפּעטער, אַז איך בין שוין עלטער געוואָרן, האָב איך שוין געהאַט
קימאַט און עמעסדיק מעסערל, אויך מײַן אייגענע מעלאַכע: איך האָב
דערטאַפּט א שטיקל שטאַל פון דער מאמעס „קרינעלינע“ * און
האָב דאָס איינגעזעצט זייער קונציק אינ א שטיקל האַלץ. דאָס שטיקל
שטאַל האָב איך רעכט אָנגעשארפּט אָן א טאָפּ, און האָב זיך דערפּון גע-
וויינטלעך, צעשניטן אלע פינגער.

— זע נאָר, זע, ווי ער האָט זיך דאָס אביסל צעבלוטיקט, דער פאַרשוין
דייַנער! — שרייט דער טאַטע און נעמט מיך אָן בא די פינגער אזוי, אַז
די ביינדלעך קנאַקן. — א שיינער באַכערקע — קכע-הע-הע-הע!

— אוי, א דונער איז מיר! — זאָגט די מאמע און נעמט צו בא מיר
דאָס מעסערל און ווארפּט דאָס אריין אינ אויוון אריין, קוקט ניט אפּ
מײַן געוויינ. — אצינד וועט דאָס האָבן אַן עק, וויי איז מיר ניט!

איך האָב אָפּער גיך באקומען אַן אנדער מעסערל, טאַקע אפּ דער
רעכטער עמעס א מעסערל: אַ הילצערן קלעצל, א קיילעכיקס, א בייכיקס,
ענלעך אפּ א פעסל, מיט א האַרבאַטע קלינגל, וועלכעס האָט זיך אי גע-
עפנט, אי פאַרמאַכט. איר ווילט וויסן, ווי ארומ האָב איך דאָס באקומען?
איך האָב מיר צונויפגעשלאָגן א קאַפיטאַל פון די אָנבײַסנס און האָב
אָפּגעקויפּט בא שלוימעלעך פאַר זיבן גראַשן מעזומען, און דרייַ בין איך
אים געבליבן שולדיק.

אוי, האָב איך דאָס ליב געהאַט! אוי, האָב איך דאָס ליב געהאַט! גע-
קומען אהיים פונעם כּיידער א דערהאַרגעטער, אַ הונגעריקער, א שלע-
פּעריקער, אַן אויסגעפאַטשטער, איז דאָס ערשטע געווען ארויסנעמען
דאָס מעסערל פון אונטער דער שוואַרצער שאַפּע (דאָרט איז דאָס געלעגן
אַ גאַנצן טאָג, מאַכמעס אינ כּיידער האָב איך דאָס ניט געטאָרט האַלטן,
און אינדערהיים האָט אוואַדע קיינער ניט געטאָרט וויסן, אַז איך האָב
אַ מעסערל); נאָכדעם האָב איך דאָס גענומען אויסגלעטן, איבערשניידן
אַ שטיקל פאַפּיר, איבערהאַקן א שטרוי אפּדערהאַלב, און ערשט נאָכדעם
צעשניידן מײַן כּיילעך ברויט אפּ קלייניטשקע, קלייניטשקע שטיקעלעך,

* קרינעלינע — אַן אלטמאָריש קלייד.

אַנשטעכנ אפּן שפּיצ פּונעם קלינגל און ערשט נאַכדעם לייגן אינ מויל אריין.

שפּעטער, פּארן שלאָפּ, האָב איך דאָס אויסגערייניקט, אויסגעשײערט אויסגעפּוצט, גענומען דאָס שאַרפּשטינדל, וואָס איך האָב געפּונען פּא אונדז אפּן בוידעם, אָנגעשפּיגן און גענומען זיך שטילערהייט צו דער אַרבעט — שאַרפּן דאָס מעסערל, שאַרפּן, שאַרפּן ...
דער טאַטע, מיט א יאַרמעלקע אפּן קאַפּ, זיצט איבער א סײפּער, לערנט און הוסט, הוסט און לערנט.

די מאמע איז איך קיך, פאַרעט זיך פּא דער כּאלע. איך הער ניט אופּ דאָס מעסערל צו שאַרפּן, שאַרפּן ...

פּלוצים כאפּט זיך אופּ דער טאַטע, ווי פּונעם שלאָפּ:
— ווער פּישטשעט דאָרטן? ווער אַרבעט דאָס? וואָס טוסטו, דו שקאַצ אײנער?

ער גייט צו צו מיר און בויגט זיך אָן איבער מיין שאַרפּשטינדל, כאפּט מיך פּארן אויער און פּאַרהוסט זיך.

— א-א-א? מעסערלעך?! הע-הע-הע! — זאָגט דער טאַטע און נעמט צו פּא מיר. דאָס מעסערל מיטן שאַרפּשטינדל. — אזא יונגאַטש, קראַנק נעמען א סײפּער איך האנט. קכע-הע-הע!

איך הייב אָן צו וויינען אפּ א קאַל; דער טאַטע פּאַרבעסערט מיר מיט עטלעכע פעטש, און די מאמע לויפט אריין פּונ קיך מיט פּאַרקאַטשעט אַרבל, מיט א גוואלד:

— שא, שא, וואָס איז דאָרט אַזעלכעס, פּאַרוואָס שלאַגסטו איך? גאָט איז מיט דיר! וואָס האָסטו צום קינד? וויי איז מיר ניט!..

— מעסערלעך?.. — שרייט דער טאַטע און פּאַרהוסט זיך. — א ברעקעלע קינד!.. אזא יונגאַטש! קכע-הע-הע-הע!.. קראַנק נעמען א סײפּער איך האנט? א פּאַכערל פּונ אכט יאָר!.. איך וועל דיר געבן מעסערלעך, דו פּוסטער פּאַכער אײנער!.. אינמיטן דרינען גאָר מעסערלעך — קכע-הע-הע-הע!

גוואלד, וואָס האָט ער געהאַט צו מיין מעסערל? וואָס האָט דאָס פּא איך אזוינס פּאַרזינדיקט? פּאַרוואָס איז ער אזוי אינקאַס?..

איך געדענק מיין טאַטן קימאַט שטענדיק קראַנק, שטענדיק פּלאס, געל און טאָמיד אינקאַס, טאָמיד פּאַרויגעז אפּ דער גאַנצער וועלט. פּאַר א מינדסטער נאַרישקייט ווערט ער אָנגעצונדן און וויל מיך נאָר דוירעס זײן.

א גליק, וואָס די מאמע פארהיט מיך, — זי לייזט מיך אויס פון זיינע הענט.

און דאָס מעסערל מײַנס האָט מען פארוואָרפֿן, פארוואָרפֿן אזוי ווייט, אז איך האָב דאָס אכט טאָג קעסיידער געזוכט און געזוכט און האָב דאָס ניט געקאָנט געפֿינען אינערגעצ. איך האָב ערנסט באוויינט דאָס האָרבאטע מעסערל, דאָס גוטע מעסערל, און ווי פיטער און פינצטער מיר איז געווען איך כײַדער, אז איך האָב זיך דערמאָנט, אז איך וועל קומען אהיימ מיט געשוואָלענע באַקן, מיט רויטע אונטערגעריסענע אויערן פון מאָטי מאלעכאמאָועסעס הענט, צו וועמען וועל איך זיך קערן און ווענדן? עלנט בין איך געפֿליבן אָן דעם האָרבאטן מעסערל, עלנט ווי א יאָסעם, און קיינער, קיינער האָט ניט געזעען מײַנע טרערן, וועלכע איך האָב שטיי לערהייט פארגאָסן פֿאַ זיך אפֿ מײַן פעטל, פאנאכט, קומענדיק פֿונעם כײַדער. שטיל האָב איך מיך אויסגעוויינט, אויסגעווישט די אויגן, אנשלאָפֿן געוואָרן, און אפֿ מאָרגן פֿרי ווידער איך כײַדער אריין, ווידער מאָטי מאלעכאמאָועסעס קלעפֿ, ווידער דעם טאטנס קאס, דעם טאטנס הוסט, דעם טאטנס קלאָלעס, — ניטאָ קיין פֿרייע מינוט, קיין פֿריילעכע מינע, קיין שמייכלעך, קיין איינציק שמייכלעך פֿון קיינעם, פֿון קיינעם. — איינער אריין, עלנט, עלנט אפֿ דער גאנצער וועלט!...

2

פֿון יענער צײַט אָן איז איבערגעגאנגען א יאָר און עשער אנדער־האלבן. איך האָב שוין קימאט אָנגעהויבן צו פארגעסן דאָס האָרבאטע מעסערל. עס ווייזט אויס, אז מיר איז אָבער באשערט געווען, אז מײַנע אלע קינדערשע יאָרן זאָל איך אָפקומען פֿאַר מעסערלעך, איז געפֿוירן געוואָרן א נײַ מעסערל אפֿ מײַן אומגליק! גאָר א שפּאַגל־נײַ מעסערל, אן אַנטיקל, א צאצקע, כילעפֿן, א וואזשנע מעסערל, מיט צוויי קלינגלעך, טײַערע שטאָלענע קלינגלעך, שטארק שאַרפע, מיט א ווייס פֿיינערן קלעצל, מיט א מעשענעם „קאסטנ“, מיט רויטע מעשענע שטיפֿטיקלעך — איך זאָג אייך, אן אַנטיקל, אן עמעסדיקס, א „זאוויאלאָוס“*... ווי קומט צו מיר דאָסדאָזיקע טײַערע מעסערל, וואָס איז גאָרניט אפֿ מײַן מיסט געוואקסן געוואָרן? דאָס איז א גאנצע מײַסע, א טרויעריקע, נאָר א שײַנע מײַסע, — הערט, איך פעט אייך, מיט קאָפֿ:

* „זאוויאלאָוס“ — א באוויינטע מעסער־פֿאַבריק פֿאַר דער רעוואָלוציע.

וואס פאר א פאָנעם האָט באַ מיר געהאַט דער גאַלועכ*, דער
 ייִדישער דײַטש, וואָס איז געשטאַנען באַ אונדז סטאַנציע, דער פּאָד-
 היידטשיק הער הערצ הערצענהערצ, אז גערעדט האָט ער אפּ ייִדיש, גע-
 גאַנגען איז ער אַן א היטל, אַן א פּאַרד, אַן פּייעס אונ, איך בעט איבער
 אייער קאָוועד, ביז העכער האלב אונטערגעשניטן די קאַפּאַטע? איך פרעג
 אייך, ווי אזוי האָב איך זיך געקאַנט אײַנהאַלטן אונ ניט פּלאַצן פּאַר גע-
 לעכטער, ווען דערדאָזיקער ייִדישער דײַטש, אָדער דער דײַטשישער ייִד
 האָט צו מיר גערעדט דאַפּקע אפּ ייִדיש מיט אסאך פּאַסעכע.

— נו, ליבסטער קנאפע, וואס פיר סעדרע** גייט דיזע וואָכע?
 — כײַכײַ! — האָב איך מיך צעלאַכט און פּאַהאַלטן דאָס פּאָנעם אינ
 האַנט.

— זאַגעזאַגע, מײַן ליבעס קינדכען, וואס פיר סעדרע גייט דיזע
 וואָכע?

— כײַכײַ! — פּאַ-לאַק! — האָב איך אויסגעשאַסן מיט א געלעכטער
 און ביז אנטלאָפּן געוואָרן.

נאָר דאָס איז אלץ געווען צום אָנהויב, בעשאַס איך האָב אימ נאָכ
 גאַרניט געקאַנט, אָפּער נאָכדעם, אז איך האָב מיך שוין גוט פּאַקאַנט מיט
 דעמדאָזיקן דײַטש הער הערצ הערצענהערצ (ער איז אָפּגעזעסן באַ אונדז
 אינ שטוב א יאָר קעסיידער), האָב איך אימ אזוי ליב געקראָגן, אז עס
 האָט מיך שוין מער ניט געאַרט, וואָס ער דאוונט ניט אונ עסט אומגע-
 וואשן צום אָנהויב האָב איך ניט פּאַרשטאַנען, ווי אזוי לעבט ער? ווי
 אזוי האלט אימ גאָט אפּ דער וועלט? ווי אזוי ווערט ער ניט דערוואָרגן
 באַמ עסן? ווי אזוי קריכט אימ ניט אויס די האָר פּונעם נאַקעטן קאַפּ?
 פּונעם רעפּן מאַטי מאלעכאַמאָועס האָב איך געהערט, פּונ זיינ מויל אליין,
 אז דערדאָזיקער ייִדישער דײַטש איז גאָר א גילגל***, דאָס הייסט: א ייִד
 איז מעגולגל געוואָרן אינ א דײַטש, וואָס שפּעטער קאָן ער נאָכ מעגולגל
 ווערן אינ א וואָלפּ, אינ א פּעהיימע, אינ א פּערד, אָדער גאָר אינ א
 קאַטשקע... אינ א קאַטשקע.

— כאַכאַכאַ! א שײַנע מײַטע! — אזוי האָב איך מיר געטראַכט און

* גאַלועכ — רעה מיט רעה גענאָלטער פּאַה.
 ** דער כּומעש טײַלט זיך אפּ קאַפּיטלעך, וואָס הייסט סעדרעס, יעדע סעדרע האָט א באַוונדערן נאָמען, לויט
 א באַשטימטן וואָרט אינ דער ערשטער טראַגע (פּאַסעק).
 *** גילגל — לויט דער פּאַרשטעלונג פּונ אַבערגלויביקע — א געשטאַרבּענער, וואָס ווערט נאָכאַמאָל געבוירן.

האָב בעעמעס ראַכמאַנעס געהאַט אפּן דײַטש. איין זאך האָב איך נישט גע-
קאָנט פאַרשטיין: פאַרוואָס דער טאַטע, וואָס איז געווען אַן ערלעכער
ײַד, אַ גאַטספּאַרכטיקער, האָט אים טאַמיר אָפּגעטראָטן דעם אויפּנאַן. און
אויך אלע אנדערע ײִדן, וואָס פּלעגן אַרײַנקומען צו אונדז אין שטוב
אַרײַן, פּלעגן אים שטאַרק אָפּגעבן קאָוועד:

— שאַלעמ־אַלייכעם, רעב הערצ הערצענהערצ, וואָס מאַכט מען, רעב
הערצ הערצענהערצ, זיצט, רעב הערצ הערצענהערצ!
איך האָב אפּילע אַמאָל אַ פּרעג געטאַן דעם טאַטן, האָט ער מיך אָפּ-
געשטופּט און האָט מיר געענטפּערט:

— אוועק, ס׳איז נישט דײַן אײַסעק! וואָס פּלאָנטערסטו זיך דאָ אַרומ,
וועלכע שוואַרצע יאָר? קראַנק ביסטו נעמען אַ סײַפּער אין האַנט, הע-
הע־הע־הע:

ווידער אַ סײַפּער? נאָכאַמאָל אַ סײַפּער?.. איך וויל אויך זען, איך
וויל אויך הערן, וואָס ער רעדט!

איך גײ אַרײַן אין זאל אַרײַן און פאַרגאַנווע זיך אין אַ ווינקעלע און
הער זיך צו, ווי מע רעדט פאַ אונדז, ווי דער הער הערצ הערצענהערצ
לאַכט אפּ אַ קאָל און רויכערט גראָפּע שוואַרצע „ציגײַערן“, וואָס שמעקן
אַ מעכײַע... פּלוצים גײט צו צו מיר דער טאַטע און לאָזט מיר אַראָפּ
אַ פאַטש:

— ביסט שוין ווידער דאָ? דו פּוסטעפּאַסניק! וואָס וועט זײַן פּונ דיר
דער טאַכלעס, דו לײַדיקגײַער? גוואַלד, וואָס וועט זײַן פּונ דיר, הע־הע־
זע־העו!..

דער הער הערצ הערצענהערצ שטעלט זיך אײַן פאַר מיר: — אַבער
ײַאסן זי אים! לאַסן זי אים!

נאָר עס הע־פּט נישט. דער טאַטע טרײַבט מיך אַרויס. איך נעם אַ „סײַ-
זער“ אין האַנט, נאָר עס ווילט זיך פּאַרט נישט קוקן אין סײַפּער אַרײַן!
וואָס טוט מען?.. איך גײ פּונ אײַן כײַדער אין דעם אנדערן, ביז איך
ױם צו דעם שענסטן פּונ אלע כאַדאַרימ, דאָרט, וווּ עס שלאָפּט טאַמיר
ײַער הער הערצ הערצענהערצ. אַכ, ווי שײַן, ווי ליכטיק דאָרט איז! די
אַמפּן פּרענען און די שפּיגלען גלאַנצן; אפּן טיש — אַ גרויסער, אַ זיל-
ערנער טײַטער מיט שײַנע פּענעס; מענטשעלעך מיט פּערדעלעך, מיט
אַצקעלעך, מיט פּײַנדלעך, מיט שטײַנדלעך און... אַ מעסערל... אַכ, וואָס
אַר אַ שײַן מעסערל!.. ווען איך, אשטײַגער, זאָל האָבן אזאַ מעסערל!..

ווי גליקלעך וואָלט איך געווען! וואָס פאר א מינימ זאָכן וואָלט איך מיט דעם אויסגעשניצט! אנו, מע דארף דאָס פרווונ— עס איז עפעס שאַרף? אכ! עס כאַפט א האָר! עס האַקט איבער א האָר! אייִ־אייִ־אייִ, א מעסערל! איינ מינוט— דאָס מעסערל איז באַ מיר אינ האַנט. איך קוק זיך אַרום אפ אַלע זייטן און פרווונ זיך דאָס אַרײַנלייגן אפ א מינוטקעלע צו זיך אינ קעשענע... עס ציטערט מיר די האַנט... עס קלאַפט מיר דאָס האַרץ אזוי שטאַרק, אז איך הער, ווי עס מאַכט „טיק־טיק־טיק“... איך הער, ווי עמעצער גייט, ווי עמעצער סקריפעט מיט די שטיוול: דאָס איז ער, הער הערצ הערצענהערצ! אייִ־אייִ, וואָס טוט מען? דאָס מעסערל לאָז זיינ באַ מיר, איך וועל עס נאָכדעם צוריק אַנידערלייגן, דערווייל דארף מען אַרויסגיין, אוועקגיין פונדאנען, אַנטלויפן! אַנטלויפן!..

איך קאָן שוין קיין וועטשערע ניט עסן. די מאַמע טאַפט מיך באַמ קאַפּ, דער טאַטע וואַרפט אפ מיר בייזע אויגן און שיקט מיך אָפּ שלאָפן. שלאָפן? איך קאָן דען צומאַכן די אויגן? איך בין א טויטער!.. וואָס טוט מען מיטן מעסערל? ווי אזוי לייגט מען דאָס אַנידער צוריק?..

3

— קום נאָר אהער, אַנטיק מיינער!— מאַכט צו מיר אפ מאַרגן דער טאַטע. — האַסטו ניט געזען ערגעץ דאָס מעסערל? צום אָנהויב בין איך געווען זייער דערשראָקן: עס האָט זיך מיר אויס־געוויזן, אז ער ווייסט, אז זיי ווייסן אַלע... שיר, שיר האָב איך זיך ניט אַרײַנגעכאַפט: האַ? דאָס מעסערל? אַט איז דאָס... עס האָט מיך עפעס ווי א וואַרג געטאָן אינ האַלדן, און איך האָב מיט ציטערניש געענטפערט: — וווּ, — וואָ־אַ־סער מעסערל?..

— וווּ, — וואָ־אַ־סער מעסערל! — קרימט מיך איבער דער טאַטע. — וווּ, וואָ־וואָסער מעסערל! דאָס גילדענע מעסערל, אונדזער אוירעכס * מעסערל! דו באַכערעץ, דו שקאַצ איינער, קכע־הע־הע! — וואָס האַסטו זיך צוגעטשעפעט צום קינד? — מישט זיך אַרײַן די מאַמע. — דאָס קינד ווייסט ניט פון וואָס צו זאָגן, און ער דולט אים א ספּאַדעק: מעסערל, מעסערל!

* אוירעכס — א גאַסט.

— מעסערל, מעסערל! וואס הייסט ער ווייסט ניט? — זאגט דער טאטע מיט קאס. — א גאנצן פרימארגן הערט ער, ווי מע שרייט „מעסערל, מעסערל! מעסערל, מעסערל“ מע קערט איבער די שטוב נאך דעם מעסערל, פרעגט ער: וואוואסער מעסערל! גיי שוין, גיי וואש זיך, דו פוסטער נאכער איינער. דו פוסטעפאסניק, קכע-הע-הע!

איך דאנק דיר, גאט, וואס זיי האבן מיך כאטש ניט באזוכט! נאך וואס טוט מען ווייטער? מע באדארף דאס מעסערל פאשטאטן ערגעץ אפ א גוט ארט... ווו פאהאלט מען דאס? אהא, אפן בוידעם! איך כאפ דאס ארויס פון קעשענע און טו דאס א שטופ אינ שטיוול אריין... איך עס און ווייס ניט, וואס איך עס. איך ווארג זיך...

— וואס כאפסטו זיך אזוי, וועלכע שווארצע יאר? — פרעגט דער טאטע.

— איך אייל מיך אינ כיידער אריין, — ענטפער איך אימ און פיל, אז איך ווער לויט, ווי פייער...

— א מאסמיד* געווארן, וואס זאגסטו אפ אימ? — ווארטשעט ער און קוקט אפ מיר ביזו. קאמ, קאמ דערלעבט אפעסן, אפגענטשן...

— נו, פארוואס גייסטו שוין ניט אינ כיידער, אנטיק מינער? — פרעגט מיך דער טאטע.

— וואס טרייבסטו אימ אזוי? — זאגט אימ די מאמע. — לאז דאס קינד זיצן א מינוט!

איך בין שוין אפן בוידעם... ווייט, ווייט אינ קראקווע ליגט דאס ווייסע מעסערל; עס ליגט און שווייגט...

— וואס קלעטערסטו אפ בוידעם? — שרייט דער טאטע. — דו יונגאטש איינער! קכע-הע-הע!

— איך זוכ דא עפעס... — ענטפער איך אימ און פאל שיר ניט אומ פאר שרעק.

— עפעס? וואס הייסט „עפעס“? וואס איז דאס פאר א מינ „עפעס“? — א... ס-סייפער... א... א... א...

— הא? א סייפער? אפן בוידעם? א, דו היצעל איינער. קרייך שוין אראפ, קרייך, וועסט שוין לייזן! דו הינטשלעגער, דו קאקאלבוינק איינער,

קכע-הע-הע!
נאך עס ארט מיך שוין ניט אזוי דעם טאטנס קאס, ווי סע ארט מיך

* מאסמיד — א שטארק פליכטיקער.

דאָס, וואָס איך האָב מוירע, טאַמער געפינט מען דאָס מעסערל א קאשע ? טאַמער גראָד היינט קריכט מען ארום אפן בוידעם גרעט אויסהענגען, אָדער די לעזשנעס פארשמירן? ... מע דארף דאָס פונדאָרטן אראָפּנעמען און באשטאטן אפ א בעסער אָרט! ... איך גיי ארום אין איינ ציטערניש. יעדער קוק פונעם טאטנס אויגן ווייזט מיר אויס, אז ער ווייסט שוין, אז אַט-אַט טוט ער מיך א פרעג וועגן דעם אוירעכס מעסערל ... איך האָב שוין אן אָרט אפ דעם, א טייער אָרט! ווו? — אין דער ערד, אין א גריפל פא דער וואנט אריינגעשטעקט, און פונויבן רעכט פארשארט מיט שטרוי, פאר א סימען ... געקומען פונעם כידער, כאפ איך זיך באלד ארויס אין הויפ אריין, איך נעם מיר פאוואָלינקע ארויס דאָס מעסערל און איך האָב קיין צייט ניט אפילע רעכט אָנשפיגלען זיך אין דעם, הער איך שוין דעם טאטנס געפילדער:

— ווו ביסטו ערגעץ דאָרט? פארוואָס גייסטו שוין ניט דאווענען, דו באלעגאַלע-יונג, דו וואוואסערפירער! קכע-הע-הע!
 נאָר וויפל דער טאטע רוידעפט מיך און יאָגט מיך, וויפל דער רעבע הארגעט מיך און שלאָגט מיך, איז דאָס בלאָטע קעגן יענעם פארגעניגן, וואָס איך האָב בעשאס איך קומ פונעם כידער און זע מיך מיט מיין טייערן, מיין איינציקן ליבן כאווער — מיט מיין מעסערל! דאָס פארגע-ניגן איז אָבער — אוי-וויי! — אויסגעמישט מיט יעסורימ, פארביטערט מיט מאָרעשכוירע, מיט שרעק, מיט גרויסע, גרויסע שרעק!

4

וומער-לעב. די זון זעצט זיך, די לופט ווערט עטוואָס קילער, דאָס גראָז שמעקט, די זשאבעס קוואקען, און שטיקער כמארעס פליען דורכ, אָן רעגן, פארביי דער לעוואָנע, ווילן זי איינשלינגען. די ווייסע זילבערנע לעוואָנע באהאלט זיך אלע מינוט און באווייזט זיך ווידער, דאכט זיך, זי שוועבט און שוועבט און — שטייט אפ איין אָרט. דער טאטע זעצט זיך צו אפן גראָז אין א כאלאט האלב-נאקעט, האלט איין האנט אין בוזעם און מיט דער אנדערער האנט שארט ער פא דער ערד און קוקט אפן אויס-געשטערנט הימל און הוסט, דאָס פאָנעם אקעגן דער לעוואָנע איז טויט, פארזילבערט. ער זיצט פונקט אפ דעם אָרט, ווו דאָס מעסערל ליגט פא-גראָבן, און ער ווייסט גאָרניט, וואָס אונטער אימ טוט זיך. אכ, ווען ער זאָל, אשטייגער, וויסן! וואָס וואָלט ער געזאָגט? וואָס וואָלט איך געהאט?

„אהא, — טראכט איך מיר אין הארצן — האָסט מיר פארוואָרפּן מיין
האַרבאַטע מעסערל, האָב איך איצט אפּיסל א בעסערס, א שענערס! דו
זיצסט אפּ דעם און דו ווייסט פון גאַרניט. אוי, טאַטע, טאַטע!...“

— וואָס גלאַנצסטו אפּ מיר די אויגן, ווי א קאַָטאַטער? — כאַפּט מיך
אַן דער טאַטע. — וואָס זיצסטו צונויפגעלייגט די הענט, ווי א שטאַט-
באַלעבאַס? קאַנסט זיך שוין גאַר קיין ארבעט ניט אָפּזוכן? פאַרסאַרפעט
זאָלסטו ניט ווערן, יונגאַטש אײנער! א מי-מיסע-מעשווע זאָל אפּ דיר
ניט קומען, קלע-הע-הע!

אז ער זאָגט: פאַרסאַרפעט זאָלסטו ניט ווערן, א מיסעמעשווע זאָל
אפּ דיר ניט קומען, דאָס איז א באַווײַז, אז ער איז ניט אזוי שטאַרק אינ-
קאַס. פאַרקערט, דאָס איז א סימען, אז ער איז אופגעלייגט. און בעעמעס
טאַקע: קאָן מען דען זײַן ניט אופגעלייגט אינ אזא שײנער, ווונדער-
לעכער זומער-נאַכט, ווען עס ציט יעדן באַזונדער און עס טרײַבט אימ
אַרויס אפּ דער גאַס, אפּ דער לופט, אפּ דער ווייכער, פּרישער, אויס-
געצײכנטער לופט? אלע, אלע זײנען אצינד אינדרויסן: דער טאַטע, די
מאַמע, די קלענערע קינדער, וואָס זוכן קלײנע שטיינדלעך און שפּילן
אינ זאַמדעלעך. דער הער הערצ הערצענהערצ דרייט זיך אויך אַרום
איבערן הויפּ אָן א היטל, רויכערט א „ציגײער“ און זינגט א דײַטשיש
לידל, קוקט אפּ מיר און לאַכט... דאָס לאַכט ער פון מיר, אפּאַנעם, וואָס
דער טאַטע טרײַבט מיך. איך לאַך אָפּער פון זײ אלע. אָט באלד וועלן
זײ אלע גײן שלאָפּן, וועל איך מיך דעמלט אַרויסכאַפּן אינ הויפּ אַרויס
(איך שלאָפּ אינ הויז, פּונפּאַרנט, אפּ דער ערד, וואָרום אינ שטוב איז
די היץ שרעקלעך גרויס), איך וועל מיך שוין אָנטישען, אָנשפּיגלען אינ
מיין מעסערל!..

דער אוילעם שלאָפּט. שאַשטיל אַרום און אַרום. פּאַוואָלינקע הייב
איך מיך אופּ אפּ אלע פיר, און שטיל, ווי א קאַצ, גאַנווע איך מיך אַרויס
אינ הויפּ אַרויס. די נאַכט איז שטיל, די לופט איז פּריש, מעכניע פּאַמעלעך
קרייך איך צו צו יענעם אָרט, וווּ דאָס מעסערל ליגט באַגראָפּן. פּאַוואָליע
גראָב איך דאָס אַרויס פּונדאָרטן און באַטראַכט דאָס באַ דער לעוואָנע.
עס גלאַנצט, עס בלישטשעט, ווי גינגאַלד, ווי א פּריליאַנט. איך הייב אופּ
די אויגן אַרום און דערווע — די לעוואָנע קוקט גלייך אַראָפּ צו מיר, אפּ
מיין מעסערל... וואָס קוקט זי זיך אזוי אײַנ? איך דריי מיך אויס צוריק,
זי קוקט מיר נאָך. איך פאַרשטעל דאָס מעסערל מיטן העמדל — זי קוקט

מיר נאָכ. זי ווייסט געוויס, וואָס דאָס איז פאר א מעסערל און ווי איך
האָב דאָס גענומען... גענומען?.. איך האָב דאָס געגאנוועט!
דאָס ערשטע מאָל, פון זינט דאָס מעסערל איז מײַנס, קומט מיר דאָס
דאָזיקע שרעקלעכע וואָרט אפ די געדאנקען. געגאנוועט? בינ איך דאָכ,
הײַסט דאָס, א גאנעו! איך האָב געגאנוועט! וואָס וועט מען מיר דערפאר
טאָן איך גענעמ? אוי, וויי! מע וועט מיר אָפּהאַקן די האנט, די האנט, וואָס
זי האָט געגאנוועט... מע וועט מיך שמײַסן מיט אײַזערנע ריטער... מע וועט
מיך בראָטן און ברענען אפ הייסע סקאָורעדעס... אייביק, אייביק וועל איך
גליען... מע פאדארפ אָפּגעפן דאָס מעסערל, מע פאדארפ אנידערלייגן
צוריק דאָס מעסערל, מע פאדארפ ניט קײַן גנייוויש מעסערל! מאָרגן
לייג איך אנידער צוריק דאָס מעסערל!

אזוי טראכט איך מיר און נעמ דאָס מעסערל צו זיך אין פּוּזעם
ארייַן — פיל איך, אז סע ברייט מיך, סע בראָט מיך. נײַן, מע פאדארפ עס
צוריק באהאלטן, באגראָבן איך דער ערד ארייַן ביז מאָרגן! און די
לעוואָנע פּוּזען קוקט אפ מיר. וואָס קוקט זי? די לעוואָנע זעט, זי איז
אן איידעס... און איך קרייך צו פּאָוואָלינקע צוריק איך הויז ארייַן אפ
מײַן געלעגער און לייג זיך שלאָפן און קאָן ניט אנשלאָפן ווערן. איך
קאטשע זיך פון איינ זײַט אפ דער אנדערער און קאָן ניט שלאָפן...
מיטן טאָג גלייך שוין בינ איך אנשלאָפן געוואָרן, און עס האָט זיך
מיר געכאַלעמט א לעוואָנע, און עס האָבן זיך מיר געכאַלעמט אײַזערנע
ריטער, און עס האָבן זיך מיר געכאַלעמט מעסערלעך... גאנצפרי האָב
איך זיך אופגעכאפט, אָפּגעדאוונט געשמאַק און אָפּגעכאפט דעם אָנפײַסן
אפ איינ פּוּס — און מאַרש איך כײַדער ארייַן.

— וואָס כאפט דאָס דיך אזוי איך כײַדער ארייַן! — שרייט אפ מיר
דער טאטע. — וואָס יאָגט דאָס דיך אזוי? וועסט ניט אָנווערן די טוירע
דײַנע שפעטער אויך! בענטש בעסער, ווי עס קער צו זײַן, און היפער
ניט קײַן ווערטער! וועסט נאָכ צײַט האָבן זײַן אויסגעלאָזט, דו הולטיי
איינער, דו אפיקוירעס*, דו טרייטרייפּעניק איינער, קכע-הע-הע-הע!

5

— וואָס עפעס אזוי שפעט? טו נאָר א קוק אהער! — האלט מיר דער
רעבע פיר און ווייזט מיר אָן מיטן פינגער אפ מײַן כאווער „בערל דעם

* אפיקוירעס — דער, וואָס גלויבט ניט אין גאָט.



בעם, זני מויכל, בערעלע, אונ צי ארץ פון זיך די מאלמושימלעך ..

אייורנימ (מיט א ניגנ), נעמ, זיי מויכל, פערעלע, אונ צי אראפ פון זיכ
די מאלפושילמעכ. אָט אזוי! נר־שויב — אונ גיכער שויב! איכ פעט בא
דיר: נר־שויב אונ גיכער שויב — אָט אזוי, פערעשי, מיינ טייערער!
פערל פלייבט שטייב נאקעט, ווי די מאמע האָט אימ געהאט. קיינ
טראַפּן פלוט איז איב אימ ניטאָ. ער רירט ניט מיט קיינ אייווער. די
אויגנ אראָפּ. א געשטאַרבנער, א טויטער!..
דער רעבע רופט ארויס איינעם פון די גרעסערע טאלמידימ, אלצ
מיט א ניגנ:

— אנו, הערשעלע דער גרויסער, גיי נאָר ארויס פונעם טיש, אהער
צו מיר, געשווינדער, אָט אזוי, אונ דערצייל אונדז אַקאַרשט די מיסע
פון אָנהויב ביזן סאַפּ, ווי אזוי אונדזער פערעלע איז געוואָרן א גאנעוון.
הערט, כעוורע, מיט קאַפּ!

אונ הערשל דער גרויסער הייבט אָן צו דערציילב א מיסע, ווי אזוי
פערל האָט זיכ דערשלאַנג צו רעב מייער־פאלנעס* פושקע, וואָס זיינ
מאמע ווארפט אהינ אלע פרייטיק פאר ליכט־בענטשנ א קאַפּיקע, אונ
אמאָל צוויי; ווי אזוי פערל האָט זיכ דאַפּיוועט צו אָט דערדאָזיקער
צדאַקע־פושקע, אפ וועלכער עס הענגט א שלעסעלע; ווי אזוי פערל האָט
מיט א שטרויעלע מיט סמאָלע ארויסגעשלעפט פונדאָרטן אלע קאַפּיקעס
איינציקווייז ביז לעצט; ווי אזוי די מאמע זיינע, „זלאטע די הייזעריקע“,
האָט זיכ געכאַפט, געעפנט דידאָזיקע צדאַקע־פושקע, דאָרט איז געלעגנ
א שטרוי איינגעטונקען אינ סמאָלע; ווי אזוי זלאטע די הייזעריקע האָט
אימ „צוגעשטעלט א בענקעלע“; ווי אזוי פערל האָט זיכ באלד נאָכ דעם
רעפנס שמיצ מוידע געווען, אז א גאַנצ יאָר, א קיילעכיק יאָר האָט ער
געשלעפט פונ דער צדאַקע־פושקע די קאַפּיקעס; ווי אזוי ער האָט זיכ
יעדנ זונטיק געקויפט צוויי לעקעכלעכ מיט א באַקסער; ווי אזוי... אונ
אזוי ווייטער אונ ווייטער.

— אצינד, קינדער, מישפעט אימ! איר ווייסט שויב ווי אזוי, דאָס
איז שויב בא אייכ ניט דאָס ערשטע מאָל. לאָז יעדער זאָגן זיינ מישפעט:
וואָס קומט א גאנעוון, וואָס שלעפט קאַפּיקעס פונ א צדאַקע־פושקע?
הערשל דער קליינער, זאָג דו צום ערשטן, וואָס קומט אזא גאנעוון, וואָס
שלעפט קאַפּיקעס מיט א שטרוי פונ א צדאַקע־פושקע?

* רעב מייער־פאלנעס־פושקע — אזא מינ פושקע, ווי מע פלעגט אריינשוואַרפן צדאַקע־געלט, ד. ה. געלט אפ
רעליגיעזע ציוועקן...

דער רעבע בייגט איינ דעם קאָפּ אפּ א זייט, ער מאכט צו די אויגן
און שטעלט אונטער דעם רעכטן אויער צו הערשל דעם קליינעם. הערשל
דער קליינער ענטפערט הויכ, אפּ א קאָל:
— א גאנעו, וואָס שלעפט קאָפּיקעס פּונ א צדאָקע-פּושקע, קומט...
מע זאָל אימ קאטעווען ביז בלוט זאָל גיין.
— מוישל, וואָס קומט א גאנעו, וואָס שלעפט קאָפּיקעס פּונ א צדאָ-
קע-פּושקע?

— א גאנעו, — זאָגט מוישל מיט א וויינענדיק קאָל, — א גאנעו,
וואָס שלעפט קאָפּיקעס פּונ א צדאָקע-פּושקע, קומט, מע זאָל אימ אני-
דערלייגן, צוויי אפּן קאָפּ, צוויי אפּ די פּיס, און צוויי זאָלן אימ שמייסן
מיט איינגעזאלצענע ריטער...

— טאָפעלע טוטאריטו! וואָס קומט א גאנעו, וואָס שלעפט קאָפּיקעס
פּונ א צדאָקע-פּושקע?

קאָפּל קוקאריקו, א יינגל, וואָס קאָנ ניט אויסריידן קיינ קופּ און
קיינ גימל, ווישט אויס דאָס נעזל און זינגט זייב מישפעט מיט א
קוויטש:

— א דאנעו, וואָס שלעפט טאָפּיטעס פּונ א פּושטע, טומט אימ, אז
אלע יינדלעך זאָלן צודיינ צו אימ נאָענט און זאָדן אימ דלייכ איב פּאָ-
נעם דריי מאָל אפּ א טאָל: דאנעו! דאנעו! דאנעו!

אינ כיידער ווערט א געלעכטער. דער רעבע נעמט זיך מיטן גראָפּן
פינגער אונטערן גאַרגל, ווי א כאזן, און רופט מיך אופּ מיט א ניגן:

— זאָג נאָר דו, שלוימעניו, מיינ טייערינקער, דיינ פּסאק: וואָס קומט
א גאנעו, וואָס שלעפט קאָפּיקעס פּונ א צדאָקע-פּושקע?

איך וויל ענטפערן — פּאָלגט מיך ניט די צונג. איך ציטער, ווי אינ
א קאדאָכעס. עס ווארגט מיך אינ האלדו. א קאלטער שווייס פּאשלאָגט
מיך פּונ אויבן ביז אראָפּ. עס פּיפט מיר אינ די אויערן. איך זע שוינ פּאר
זיך ניט דעם רעבן, ניט דעם נאקעטן „בערל דעם גאנעו“, ניט קיינ
כאוויירימ. איך זע פּאר זיך נאָר מעסערלעך, אָן א שיר מעסערלעך,
ווייסע אָפענע מעסערלעך, מיט אסאך קלינגלעך. און דאָרט, פּא דער
טיר, הענגט די לעוואָנע, זי שמייכלט און קוקט אפּ מיר ווי א מענטש...
עס דרייט זיך מיר דער קאָפּ, דער גאנצער כיידער, מיטן טיש, מיט די
ספּאָרימ, מיט אלע כאוויירימ, מיט דער לעוואָנע, וואָס הענגט אפּ דער
טיר, און מיט אלע מעסערלעך... איך פּיל, ווי די פּיס ווערן מיר אונטער-



די לעוואָנע קוקט מיר נאָכ אונ עס דאכט זיב מיר, אז זי האָט ג זענ אלץ ...

געהאקט. נאָכ א מינוט — פאל איכ אומ. נאָר איכ שטארק זיכ מיט אלע קויכעס און האלט זיכ איינ, איכ זאָל ניט פאלן...

פארנאכט קומ איכ אהיימ און פיל, אז דאָס פאָנעם ברענט מיר, די בעקלעך פלאמען, און אינ די אויערן זשומעט מיר. איכ הער, מע רעדט צו מיר, נאָר וואָס — ווייס איכ ניט. עפעס זאָגט דער טאטע, עפעס ביי זערט ער זיכ, וויל מיר געבן פעטש; די מאמע שטעלט זיכ איינ פאר מיר, צעלאָזט דעם פארטעך, ווי א קוואַקע די פליגל, בעשאס זי באשיצט אירע הינדעלעך, מע זאָל זיי ניט אָנרירן צו שלעכטן... איכ הער גאָרניט, איכ וויל גאָרניט הערן. איכ וויל נאָר, ס'זאָל שוין ווערן גיכער נאכט, איכ זאָל קאָנען מאכט אן עק מיטן מעסערל... וואָס טוט מען מיט דעם? מוידע זיינ זיכ און אָפגעבן דאָס? וועל איכ האָבן בערעלעס פסאק. אונ-טערווארפן דאָס? טאָמער כאפט מען מיכ... פארווארפן, און אן עק, אבי פאָטער ווערן? ווהיגן פארווארפט מען דאָס, אז מע זאָל דאָס ניט געפינען? — אפן דאכ? וועט מען הערן א קלאפ. אינ גאָרטן? וועט מען דאָס געפינען. אהא! איכ ווייס שוין, איכ האָב אן אייזע: אריינ-ווארפן אינ וואסער אריינ! א טיייערע אייזע, כילעבן — אינ וואסער אריינ, אינ ברונעם, טאקע אָט דאָ בא אונדז אפן הויפ!

דערדאָזיקער געדאנק געפעלט מיר אזוי שטארק, אז איכ וויל גאָר לאנג ניט קלערן. איכ כאפ דאָס מעסערל און לויפ גלייכ צום ברונעמי און עס דאכט זיכ מיר, אז איכ האלט אינ די הענט ניט קיינ מעסערל' נאָר עפעס א מעסקייט, א מינ אומריינע זאכ, פונ וועלכע עס ווילט זיכ מיר וואָס גיכער צו באפרייען זיכ, פאָטער ווערן. נאָר עס טוט מיר באנק — אזא טיייער מעסערל! א מינוט שטיי איכ פארטראכט, און עס דאכט זיכ מיר, אז איכ האלט אינ האנט א לעבעדיקע זאכ... דאָס הארצ טוט מיר וויי אפ דעם: ס'טייטש, ס'טייטש, עס קאָסט מיכ אזויפיל מי, עס איז אזא שאָד!.. איכ נעם זיכ אָן מיט הארצ און לאָז דאָס מיטאמאָל ארויס פונ די פינגער — „פלייכ!“ עס טוט א פלעשטשע דאָס וואסער, און מער הערט מען ניט... ניטאָ קיינ מעסערל! איכ שטיי נאָכ א מינוט באמ ברונעם און הער זיכ צו — מע הערט גאָרניט. דאנקענ גאָט, פאָטער געוואָרן! כאָטש דאָס הארצ קלעמט מיר, טוט מיר וויי: „ס'טייטש, אזא מעסערל!..“

איכ גיי צוריק צו מיין געלעגער און זע, ווי די לעוואָנע קוקט מיר נאָכ, און עס דאכט זיכ מיר, אז זי האָט געזען אלץ, וואָס איכ האָב דאָ

געטאָן. און איך הער א קאָל פּונווײַטנס: „אַבער דו ביסט פּאַרט א גא-
 נעוו!.. כאפט אימ, קלאפט אימ, ער איז א גאנעוו! א גא-א-נעוו!.. איך
 גאנווע זיך אריין צוריק אינ הויז אריין און לייג זיך שלאָפן, און עס
 כאַלעמט זיך מיר, אז איך לויפ, איך שוועב, איך פלי אינדערלופטן מיטן
 מעסערל, און די לעוואָנע קוקט אפ מיר און זאָגט: „כאפט אימ, קלאפט
 אימ! ער איז א גאנעוו! א גא-א-נעוו!..”

6

א לאנגער, לאנגער שלאָפ! א שווערער, זייער א שווערער כאַלעמ!
 עס ברענט איך מיר א פּייער, עס זשומעט מיר איך קאָפּ. אלץ, וואָס איך
 זע, איז רויט, ווי בלוט. ברענענדיקע ריטער פונ פּייער קאטעווען מיין
 לייב, און איך קאטשע זיך איך בלוט. ארום מיר דרייען זיך שלאנגען
 און עקדעשן; זיי האלטן אָפן זייערע מיילער און ווילן מיך איינשליסן-
 גען... גרייך איך אויער הער איך א טרומייט: טר-טר-טרו! און איינער
 שטייט איבער מיר און שרייט אפ א קאָל מיט א ניגן, צום טאקט:
 „שמייסט אימ! שמייסט אימ! שמייסט אימ! ער איז א גא-א-נעוו!!!” און
 אליין שריי איך: „גוואלד, נעמט צו פונ מיר די לעוואָנע! גיט איר אָפּ
 דאָס מעסערל! וואָס האָט איר צו בערלען, נעבעכ? ער איז נישט שולדיק—
 דאָס בין איך א גא-א-נעוו! א גא-א-נעוו!..”
 און ווייטער געדענק איך נישט.

איך עפן אופ איין אויג, און דאָס אנדערע אויג... וווּ בין איך?
 דאכט זיך, אפ א בעט? וואָס טו איך דאָ? ווער זיצט דאָס אָט דאָרט אפ
 א בענקל באמ בעט? א! דאָס ביסטו, מאמע? מאמע!.. זי הערט מיך
 נישט!.. מאמע! מאמע! מא-א-מ-מע!—וואָס הייסט דאָס? מיר דאכט, אז
 איך שריי אפ א קאָל. שא! איך הער זיך צו—זי וויינט? זי וויינט שטיי-
 לערהייט. אויך זע איך דעם טאטן מיט זיין געל קרענקלעך פאָנעם. ער
 זיצט איבער א סיפער און זאָגט עפעס שטילערהייט און הוסט, און
 זיפצט און קרעכצט... עס ווייזט אויס, אז איך בין שויג געשטאָרבן...
 געשטאָרבן?.. מיטאמאָל פיל איך, ווי עס ווערט מיר ליכטיק איך די אויגן,
 גרינג איך קאָפּ, גרינג איך אלע אייוורימ. עס קלינגט מיר איך איין
 אויער, אינעם אנדערן אויער: דזינגנ!! איך גיב א ניס: אפ-טשי!

— צו געזונט! צו לאנגע יאָרן! סימען-טאָוו! * מאזלטאָוו! געלויבט
ביסטו, גאָט!

— בעעמעס גענאָסן! געלויבט דער אייבערשטער!

— מיר האָבן א גרויסן גאָט! ער וועט אימיר צעשעם זיין געזונט!

— לאָז מען רופן גיכער אהער מינצי די שויכעטקע! זי שפרעכט
גוט אָפּ אַן איינהאַרע.

— דעם דאָקטער וואָלט מען באדארפט רופן, דעם דאָקטער!

— דעם דאָקטער? צו וואָס? נארישקייט! „ער“ איז א דאָקטער! דער

אייבערשטער איז דער בעסטער דאָקטער!

— צעגייט זיך, אוילעם, צעגייט זיך אביסל; עס איז שרעקלעך הייס!

אומ גאָטעס ווילן, צעגייט זיך!

— א יאָ? איך האָב אייך געזאָגט, אז מע דארף אימ אויסגיטן מיט

וואַקס, האָ? ווער איז גערעכט?

— געלויבט איז גאָט! געלויבט איז גאָט!..

מע דרייט זיך ארום מיר, מע קוקט אפּ מיר. יעדער גייט צו און טוט

מיך א טאפּ באַמ קאָפּ. מע שפרעכט מיך, מע שעפטשעט מיך, מע לעקט מיר

דעם שטערן און מע שפייט אויס, און מע פילנעוועט מיך: מע גיסט מיר

אינ מויל אריין זודיקע יויכ און מע שטופט מיר מיט לעפעלעך איינגע-

מאכטס, — אלע דרייען זיך ארום מיר, מע היט מיך אָפּ, ווי דאָס שוואַרצ-

אפּל פונעם אויג. מע האָדעוועט מיך מיט יאכלעך און מיט קאטשקע-

לעך, ווי א פיצעלע קינד, און מע לאָזט מיך ניט אליין. עס זיצט טאָמיד

נעבן מיר די מאמע און דערציילט מיר איבער אלעמאָל איבעראנייס די

גאנצע געשיכטע, ווי אזוי מע האָט מיך אופגעהויבן פון דער ערד קימאט

א טויטן; ווי אזוי איך בין געלעגן צוויי וואָכן קעסיידער אין א העליש

פייער און האָב נאָר געקוואקעט ווי א זשאַבע, און עפעס קעסיידער גע-

רעדט פון שמיץ און פון מעסערלעך... מע האָט שוין גערעכנט, אז איך

בין שוין, כאָלילע, געשטאָרבן... און נאָכדעם, פּלוצים, האָב איך א ניס

געגעבן זיבן מאָל, מאמעש פון טויט לעבעדיק געוואָרן...

— היינט זעען מיר, וואָס פאַר א גאָט מיר האָבן, — לאָזט אויס די מאמע

מיט טרערן אפּ די אויגן. היינט זעען מיר ארויס, אז מע רופט צו אימ,

הערט ער אויס אונדזערע זינדיקע באַקאַשעס און אונדזערע שולדיקע

* סימען-טאָוו — א גוטער סימען.

טרערנ... אסאכ, אסאכ טרערנ האָבן מיר פארגאַסן, איך און דער טאטע,
בײַ גאַט האָט ראכמאַנעס געהאַט... שיר, שיר ניט אָנגעוואָרן, פארזינ-
דיקט א קינד, כאַלילע, מיר זאָל זײַן פאר דינע ביינער. איבער וועמענ?
איבער וואָס? איבער א יינגל א גאנעו, עפעס א פערעלע, וואָס דער רעבע
האַט פארשמיסן אינ כײדער ביזן פלוט אריינ. אז דו ביסט געקומען צו גיין
פונ כײדער, ביסטו שוינ געווען א טויטער, דער מאמע זאָל זײַן פאר דיר!
דאָס איז א רויצייעכ. דאָס איז א גאזלען, גאַט זאָל אימ פאצאַלן!.. ניין,
מײַן קינד, אז גאַט וועט אונדז שענקען דאָס לעבן און דו וועסט אי-
מירצעשעמ אופשטיין געזונטערהייט, וועלן מיר דיכ שוינ אָפגעפן צו
אן אנדער מעלאמעד, ניט אזא קאט, אזא רויצייעכ, נישט געדאכט זאָל
ער ווערן!

— טײערע, טײערע מאמע!

און דער טאטע גייט צו צו מיר פאוואָליע, לייגט ארופ זײַן בלייכע
קאלטע האנט מיר אפן שטערן און זאָגט צו מיר שוינ ווייך, אָן א
שום קאס:

— אײ, האָסטו אונדז איבערגעשראַקן, דו שקאַצ איינער, קכע-הע-
הע-הע!

אויך דער יידישער דײטש, אָדער דער דײטשישער ייד, הער הערצ
הערצענהערצ, מיט א „ציגײער“ אינ די צײַן, בייגט זיך אָן מיט זײַן גע-
גאַלטער מאַרדע איבער מײַן פעטל און טוט מיך א גלעט איבערן פעקל
און זאָגט אפ דײטש:

— גוט, גוט, געזונט, געזונט!

7

אינ א פאָר וואָכן ארום נאָך מײַן אופשטיין פונ פעט, רופט זיך אָן
צו מיר דער טאטע:

— נו, מײַן זון, אצינד גיי אינ כײדער אריינ, און האָב שוינ מער
ניט אינזינען קײַן מעסערלעך מיט קײַן נארישקײַטן... שוינ צײַט זאָלסט
שוינ אָנהייבן ווערן א שטיקל מענטש; אימירצעשעמ איבער דרײַ יאָר
ווערסטו שוינ בארמיצווע,* צו הונדערט און צוואנציק יאָר, קכע-הע-הע!
מיט אזעלכע זיסע ווערטער שיקט מיך דער טאטע ארויס אינ כײדער

* בארמיצווע — דרייצן יאָר אלט.

אריינ צום נייעם מעלאמעד, צו רעב כאימ קאטער. דאס ערשטע מאָל
הער איך פון מיינ בייזן טאטן אזעלכע גוטע ווייכע ווערטער, און איך
פארגעס איך איינ מינוט אלע זיינע רעדיפעס, מיט אלע זיינע קלאָלעס,
מיט אלע זיינע פעטש, גלייך ס'איז גאַרניט געווען אפּ דער וועלט. איך
זאָל מיך ניט שעמען, וואָלט איך אים ארומגעכאפט קושן, נאָר — כייִי
כי — ווי אזוי קושט מען א טאטן?

די מאמע גיט מיר מיט איך כידער אריינ א גאנצן עפל מיט צוויי
גראָש, און אויך דער דיטש שענקט מיר א פאָר קאָפּיקעס מיט א קניפּ
איך בעקל, רעדט אפּ זיין שפראַך:
— היבשער קנאבע! גוט, גוט!

איך טו קושן די מעזוזע* און גיי איך כידער אריינ, ווי א ניִי-
געבאָרענער, מיט א ריינ הארץ, א גרינג הארץ, מיט א לויטערן קלאָרן
קאָפּ, מיט נייע מאכשאַוועס, מיט פרישע, ערלעכע, פרומע געדאַנקען. די
זון קוקט אראָפּ און גריסט צו מיר מיט אירע ווארעמע שטראַלן. דאָס
ווינטעלע פארגאנוועט זיך צו מיר אונטער א פייע, די פייגעלעך פישטשענ;
„טיפ־טיפ־טיפ־טיפ־...“ עס הייבט מיך, עס טראָגט מיך אינדערלופטן. עס
ווילט זיך מיר לויפן, שפרינגען. טאנצן — אכ, ווי גוט, ווי זיס דאָס איז,
אז מע לעבט און מע איז אן ערלעכער, מע איז ניט קיינ גאנעו, ניט
קיינ ליגנער!

איך קוועטש צו דעם סייפער צום הארצן שטארק־שטארק און לויפ
איך כידער אריינ געשמאַק־געשמאַק, און איך שווער זיך, אז איך וועל
קיינמאָל, קיינמאָל ניט זאטשעפען קיינ פרעמדס, קיינמאָל, קיינמאָל ניט
גאנווענען. קיינמאָל, קיינמאָל ניט לייקענען, טאָמיד זיין אן ערלעכער,
אן ערלעכער, אן ערלעכער...

געשריבן אין 1886-טן יאָר.

* די פרומגלייביקע יידן פלעגן צוקלאפן צום ביישטידל פון טר עטלעכע פראזעס פון כומעש, געשריבן
אפ פארמעט. זיי האבן געהאלטן, אז אָט דער „היליקער“ פארמעט היט אָפּ די שטוב פון אלע אָנשיקענישן.
ארויסגייענדיק פלעגן זיי קושן אָט די מעזוזע.

געצל

1

געהייסן האָט ער געצל. מ'האָט אים געהאלטן פאר א פערע-אַדעם* : ווער עס האָט נאָר געהאט גאָט אין הארצן, דער האָט געטריבן מיט אים קאטאָוועס, געמאכט פון אים כויוזעק. געווען איז ער צווישן די קליינע זינגעלעך אין כידער א באַכערל א דערוואקסענער שוין, א לעפעשעווא-טער, מיט מעגושעמ-גראָבע הענט און מיט מעגושעמ-גראָבע ליפן. א קאָל האָט ער געהאט, ווי פון א פאס, און געגאנגען איז ער מיט ברייטע הויזן און מיט גרויסע שטייול, ווי א פער. א קאָפּ איז אפ אים געזעסן א גרויסער, ווי א באקדייזשע, און אָנגעשטאָפּט איז ער געווען, איכ בעט איבער אייער קאָוועד, מיט קלאָטשע, היי, אָדער פעדערן. אזוי האָט גע-זאָגט אפ אים אין כידער דער רעבע, רעב יאנקל, אים אויסגעוואָרפן אלעמאָד זיין ווקס, — „ווערגעלעצ“, „גראָבער נעפעש“, „טרייפּענער ביינ“, „אַקסנ-פעל“ אוכדוימע אזעלכע שיינע צונעמענישן. און ער — גאַרנישט! ס'זאָל אים אפילע אָנהייבן רירן! פארקלויבן זיך אין א ווינקל, אָנגע-שטאָפּט פולע באקן און געמאלעגירעט, ווי א קאלב. געצל האָט געהאלטן, פארשטייט איר מיכ, פונעם עסן. עסן איז בא אים געווען טייערער פון וואָס איר ווילט. „א קישקע אָן א דנאָ“, — האָבן געזאָגט אפ אים זיינע כא-וויירימ, „א פרעסער, א זויפער“ — האָט געזאָגט אפ אים דער רעבע, און געצל זאָל זיך דאָס אפילע פארקרימען! דערטאפט דעם אָנפייסן, אריין אין מויל אריין און געריבן אפ וואָס די וועלט שטייט. און אָנפייסןס האָט מען אים געטראָגן אין כידער אריין די פעסטע קנישעס מילכיקע.

* פערע-אַדעם — א ווילדער מענטש.

מיט ווארעניקעס אסאכ! אָט דער מעגושעמדיקער, לעפעשעוואטער באַ-
כער איז נאָך געווען צו די צאָרעס באַ זיין מאמען דער נעגידעסטע א
ציטעריקער, אַן איינווייניציקער, האָט זי אים געהאָדעוועט, געשטאַפּט
טאָג ווי נאכט, ווי מע שטאַפּט אַ גאַנדז, און קעסיידער געקלאָגט זיכ, אז
„דאָס קינד עסט גאַרנישט“.

— מע באדארפ אימ אָפּשפרעכנ אַ גוט־אויג — פלעגט נאָכדעם זאָגן
דערופ דער רעבע רעב יאנקל, געוויינטלעך, הינטער די אויגן.

— אַ מאַקע דער מאמען! — פלעגט אים אונטערהעלפן די רעבעצן מיט
אַ ניגן און מאכנ בעשאסמיסע אזא פאָנעם, אז ס'איז נישט מעגלעך גע-
ווען, אז מע זאָל ניט לאכנ, — אינ פאָלעסיע אזעלכע קינדערלעך וויקלט
מען נאָך, אים זאָל זיין פאר מינע ביינער!

— נאָך זיין קאָפּ זאָל איכ בלייבן! — לאָזט אים נאָך איר דער רעבע
און רוקט אים אָן דאָס היטל איבער די אויערן.

דער גאַנצער כיידער לאכט, און געצל זיצט אָנגעבלאָזן און שוויגט;
ברויגעז איז ער טאַקע, נאָר ער שוויגט. שווער אריינצוברענגען אים
אינ קאַס; נאָר האָט מען אים אריינגעבראַכט אינ קאַס — איז נורו! א
בער, אז מע צערייצט אים, באדארפ נישט זיין אזוי מעסוקן, ווי ער; פאר
קאַס הייבט ער אָן טאַנצן און בייסן זיכ אליין מיט די געזונטע ווייסע
ציין אינ די הענט אריין, און לאָזט ער אראָפּ אַ פאַטש, קאָגן מען אים
פילן, טאַקע האָבן האַנאַע. דאָס האָבן זיינע כאוויירימ געוואוסט זייער
גוט, טאַקע פאַרזוכט אפּ זייערע פלייצעס, און דעריבער מוירע געהאַט
פאַר אים ווי פאַרן טויט, נישט געוואָלט האָבן מיט אים קיין שום גע-
שעפטן... און ביכדיי מע זאָל זיין געוואָרנט פון געצלס קלעפּ, האָבן אלע
צען כיידער־ינגלעך געמוזט מאכנ אַקעגן אים איין האנט. צען כאוויי-
רימ קעגן איינעם, און אָט אפּ אזא אויפן איז געוואָרן באַ יאַנקלען אינ
כיידער צוויי גרופעס: פון איין זייט — אלע טאַלמידימ, פון דער אנדערער
זייט — געצל. די טאַלמידימ האָבן געשארפט די מויכעס, געצל — דעם
קולעק. די טאַלמידימ האָבן געלערנט, געצל האָט געפרעסן קנישעס מיט
ווארעניקעס אסאכ.

2

איינמאָל, ס'איז געקומען אונטער אַ יאָנטעוון, האָבן זיכ כעוורע צו-
בוּיפגע־ליבן שפילן אינ ניס. די שפיל אינ ניס איז אַ שפיל, ווי אלע

שפילן, נישט בעסער פון דריידל און ניט ערגער פון קארטן. די שפיל באשטייט אין פארשיידענע שפילן: אין „גריפל“, אין „באנק“, און אין „יארמעלקע“, און אויסלאָזן לאָזט זיך אויס די שפיל, ווי געוויינלעך יעדע שפיל: איינער פארשפילט, דער אנדערער געוויינט. און ווי אומעטום, איז דער, וואָס געוויינט, א כאַכעם, א בעריע, און א ווילער יונג, און דער, וואָס פארשפילט, דער איז א טיפעש און א בעהיימע און א שלימע-זאלניק.

האַפּט זיך, הייסט עס, כעוורע צונויפגעקליבן אין כיידער. אלע צען כאוויירימ שפילן אין ניס, איבערגעקערט א באנק, אויסגעלייגט א שורע ניס אפ דער ערד און גענומען ווארפן פון דער באנק אראָפּ צו דער שורע: ווער עס וועט מער אויסשלאָגן פון דער שורע, דער האָט געוויינט. פלוצים עפנט זיך די טיר און עס קומט אריין געצל, מיט פולע קע-שענעס געוויינלעך.

— אָט האַסטו אימ! — רופט זיך אָן איינער.

— אָט איז ער דאָ! — מאכט דער אנדערער.

— וואָס וועט ער עפעס זאָגן? — זאָגט דער דריטער.

— דער רועך האָט אימ געפראכט צו טראָגן...

— אין וואָס שפילט איר, אין באַנק? — שפיל איך אויך מיט אייך;

איך האָב ניס, — אזוי זאָגט געצל, און פאקומט באלד אן ענטפער:

— ניי!

— פארוואָס?

— דערפאר!

— נו, וועל איך אייך צעשלאָגן די שפיל!

און נישט לאנג געטראכט, גענומען מיט די בערישע פיס און צע-

שלידערט די שורע ניס איבערן גאנצן שטוב. האָט דאָך די כעוורע דאָס

מיסטאמע פארדראָסן. א האָזע פון א יונגאטש!

— קינדער, וואָס שווייגט איר אימ? — האָט זיך אָנגערופן איינער.

— לאָמיר זיך נעמען צו אימ! — רופט זיך אָן נאָך איינער.

— לאָמיר אימ דורכברעכן די ביינער! — זאָגט א דריטער.

— אנו, פרוווט זיך, — מאכט געצל און פארקאטשעט די ארפל, גרייט

צו דער ארבעט.

און ס'איז ארויס א מילכאָמע, א געשלעג צווישן ביידע גרופעס. פון

אין זייט — דער גאנצער כיידער, פון דער אנדערער זייט — געצל.

צענ איז נישט איינער. זיי האָבן טאקע געפילט דעם טאם פון זיינע געזונטע קולעקעס: א צוויי דריי סימאָנים, ביילן אין שטערן און לאמ-טערנעס אונטער די אויגן האָבן טאקע זיי געכאפט; דערפאר האָבן זיי אָבער אויב אימ געגעבן צו זען די וועלט מיט זייערע שארפע נעגל און מיט די צייג און מיט וואָס נאָר מע האָט געקאָנט, פון פאָרנט און פון הינטן און פון אלע זייטן, געדראפעט, געשטשיפעט, געפליקט, געריסן, געביסן — בעקיצער, צענ איז נישט איינער, איינגענומען האָבן זיי, און געצל האָט געמוזט נעמען דעם וועג און מאכן פלייטע*, און ערשט דאָ הייבט זיך אָן די רעכטע מייסע מיט די ניס.

3

ארויסגעגאנגען אינדרויסן א צעקאָשמעטער, א צעדראפעטער, מיט צעריסענע פלודערן, איז געצל געבליפן שטיין א וויילע פארטראכט. נאָכ-דעם האָט ער זיך געגעבן א פאטש מיט ביידע הענט איבער די קעשע-נעס און עס האָט זיך געלאָזט הערן א קלינג פון אסאך ניס.
— ווילט איר, הייסט עס, מיט מיר ניט שפילן אין ניס? לאָז זיך מיט אייך שפילן דער טייל! איך דארף אייך אפ סעם סאָט קאפאָרעס! איך קאָן באשטיין, מיר זאָלן זיך אליין אינצווייען שפילן...
אזוי האָט געצל א זאָג געטאָן צו זיך אליין און האָט זיך געלאָזט גיין, וווּ די אויגן וועלן אימ טראָגן. אָפגעשטעלט זיך אינמיטן וועג, טוט ער א זאָג צו זיך אליין, גלייך ווי ער וואָלט דאָ געווען מיט עמעצן זאלפענאנד:

— ווהיבן זשע, געצל, וועלן מיר גיין, אשטייגער? — און טאקע באלד זיך אליין געענטפערט:

— אהיין, ווייט... הינטערן שטאָט. אפ יענער זייט מילן, דאָרט איז נישטאָ קיינער... דאָרט וועלן מיר זיך זיין איינע אליין אינצווייען, קיי-נער וועט אונדז ניט שטערן, און לאָז עמעצער פרווון אונדז שטערן, וועלן מיר ברעכן די ביינער, מאכן א טעל...

און געצל, ריידנדיק אזוי מיט זיך אליין, פילט, אז ער איז נישט איינער, נאָר צוויי, איין קויעכ פילט ער אין זיך פאר צוויי! אנו, לאָזן נאָר קומען אהער זיינע כאוויירימ, מאכט ער פון זיי א מאָטשינקע, א האנטשערקע, א כורבן! און ער האָט דערפון שטארק האנאָע און הערט

* מאכן פלייטע — אנטלויפן.

נישט אופ צו ריידן מיט זיך אליין, גלייך ווי זיי וואָלטן דאָ געווען בע-
מעס זאלפענאנד.

— הער נאָר אויס, ביזוואנען וועלן מיר, אשטייגער, גיין? — מאכט
ער צו זיך אליין און ענטפערט זיך טאקע אין דערזעלבער רעגע:
— נו, עס ווענדט זיך אין דיר.

— טאָמער וואָלטן מיר זיך גאָר דאָ צוגעזעצט שפילן אין ניס? הא?
וואָס זאָגסטו, געצל?

— טא, בא מיר האָסטו געפּוילט.

און געצל זעצט זיך צו אפ דרערד, העט־ווייט הינטערן שטאָט אפ
יענער זייט מילן, ארויסגענומען און איפּערגעציילט די ניס, צעטיילט זיי
אפ דער האלב, גלייך אפ גלייך; איין העלפט אריינגעלייגט אין דער
רעכטער קעשענע, די אנדערע העלפט אין דער לינקער קעשענע, אויס-
געטאָן דאָס היטל און אריינגעוואָרפן אהינ פונ דער רעכטער קעשענע
עטלעכע ניס און א זאָג געטאָן צו זיך אליין:

— זיי מיינען, אז אָן זיי קאָן מען זיך גאָרניט באַגיין... הער נאָר
אויס, געצל, אין וואָס פאר א שפיל שפילן מיר?
— איך ווייס? אין וואָס פאר א שפיל דו ווילסט.

— עפשער וועלן מיר שפילן אין „אומ“, צי „גראָד“?

— בא מיר האָסטו געפּוילט.

און ער טוט א טרייסל מיט דער יארמעלקע און א מאכ:

— אצינד טרעפ: „אומ“, צי „גראָד“? נו, רעד ווערטער! — מאכט ער
צו זיך אליין און טוט זיך א זעצ מיטן עלנבויגן אין זייט אריין און
ענטפערט זיך אליין:

— „גראָד“.

— „גראָד“ זאָגסטו? ווי לאנג שמייסט מען זיך! גיב אהער. האָסט
פארשפילט דריי ניס.

און ער נעמט ארויס פונ דער לינקער קעשענע דריי ניס, לייגט זיי
איבער אין דער רעכטער, ווידעראמאָל א טרייסל מיט דער יארמעלקע און
ווידעראמאָל א פרעג:

— נו, ווייטער, „אומ“, צי „גראָד“?

— „אומ“.

— „אומ“ זאָגסטו? ווי לאנג קרענקסטו! גיב אהער, דו האָסט פאר-

שפילט פיר ניס!

און ער לייגט איבער פון דער לינקער קעשענע אין דער רעכטער פיר ניס, טוט א טרייסל מיט דער יארמעלקע און א מאכ צו זיך אליין:

— נו, עפשער וועסטו איצט טרעפן? „אומ“, צי „גראָד“?

— „גראָד“.

— „גראָד“ זאָסטו? ווי לאנג פוילן די ביינער דיינע! גיב אהער

פינף ניסלעך!

— גענוג איך פארשפיל, שעלסטו זיך נאָך?

— ווער איז דיר שולדיק, אז דו ביסט א בעהיימע און טרעפסט, ווי

א פלינדער אין גרוב? נו, זאָג שוין ווייטער, זאָג: „אומ“, צי „גראָד“? איצט וועסטו שוין מיסטאמע פעסט טרעפן.

— „גראָד“.

— „גראָד“? לעפן זאָלסטו מיר אזוי! גיב אהער, דו פערד איינער,

זיבן ניס, און טרעפ נאָכאמאָל: „אומ“, צי „גראָד“?

— „גראָד“.

— ווידעראמאָל „גראָד“? איך זאָך דיך אזוי האָבן פאר א טאטן!

גיב אהער, שלימאזל, נאָך פינף ניסלעך, און טרעפ שוין אצינד, עפשער וועסטו כאַטש איין מאָל טרעפן: „אומ“, צי „גראָד“, נו, וואָס שוויגסטו!

— איך האָב שוין ניט קיין ניס.

— ס'א ליגן! דו האָסט!

— איך שווער דיר, אז איך האָב ניט.

— טו נאָר א זוך גוט איך קעשענע אפן דנאָ! אָט אזוי.

— נישט קיין סימען אפילע!

— נישטאָ? פארשפילט אלע ניס? נו? צו וואָס האָט דאָס דיר גע-

טויגט? ביסטו נישט קיין בעהיימע?

— גענוג האָסט אָפגעווינען בא מיר אלע ניס, רייצסט דו זיך נאָך

מיט מיר?

— א מיצווע, זייער רעכט! האָסט געוואָלט בא מיר אָפגעווינען, האָב

איך בא דיר אָפגעווינען.

און געצל איז העכסט צופרידן פון דער מייסע; מאמעש ער פילט,

אז עס קומט אימ צו א שטיק געזונט. ער פילט זיך איצט בעקויעך אָפ-

געווינען בא דער גאנצער וועלט אלע ניס. „ווי נעמט מען זיי איצטער,

די כאוויירימ מיינע פון כיידער? וואָלט איך זיך מיט זיי צערעכנט! איך

וואָלט זיי נישט איבערגעלאָזט קיין איינציק ניסל אפילע אפ א רעפוע!

זיי וואָלטן זיך אויסציען באַ מיר, אַ טויט איינעמען דאָ אפּן אָרט!...

און געצול ווערט אינקאס, מאַלע־רעציקע, לייגט צונויפּ די קולעקעס און קריצט מיט די ציינ און רעדט צו זיך אליין, גלייך ווי ער וואָלט דאָ בעעמעס געווען זאלבענאנד:

— אנו, פרוווט איצט זיך אָנהייבן מיט מיר! אצינד בין איך שוין ניט אליין! אצינד זיינען מיר שוין זאלבענאנד!.. נו, געצול, וואָס ביסטו געבליבן זיצן עפעס, ווי אַ גוילעם? לאַמיר נאָך שפּילן אביסל אינ ניס. — אינ ניס? וווּ האָב איך ניס? איך האָב דאָך דיר געזאָגט, אז איך האָב שוין ניט קיין איינציק ניסל אפּילע.

— אכ! איך האָב גאָר פאָרגעסן, אז דו האָסט שוין נישט קיין ניס... וויסט דו וואָס? איך וועל דיר געבן אַן אייצע, געצול...

— וואָס?

— געלט האָסטו?

— איך האָב, נו, איז וואָס?

— קויפּ באַ מיר ניס.

— וואָס הייסט איך זאָל באַ דיר קויפּן ניס?

— בעהיימע, וויסט נישט וואָס הייסט קויפּן? גיב מיר געלט, נא דיר

ניס. הע!

— נו, גוט, באַ מיר האָסטו געפּוילט.

און ער נעמט ארויס פונ בייטעלע א זילבערנע גרויונע, דינגט זיך אויס פארן פרייז, ציילט אָפּ אַ פאָר צענדליק ניס פונ דער רעכטער קעשענע אינ דער לינקער, און די שפּיל הייבט זיך אָן גאָר איבעראניס.

4

אַ געניטער קאָרטנשפּילער, — דערציילט מען, — האָט גערופּן אַ האַלבע שאַ פארן טויט זיינ זון, אויך אַ קאָרטנשפּילער, און רופּט זיך אָן צו אימ אזוי:

— מיינ קינד! איך גיי אוועק פונ דער וועלט, מיר וועדן זיך שוין מער ניט זען קיינמאָל. איך ווייס, אז דו שפּילסט אינ קאָרטן, דו האָסט מיינ קרענק... שפּילן מעגסטו וויפל דו ווילסט, נאָר אָפּשפּילן זיך, ווילן צוריק אָפּגעווינען, זאָל דיך גאָט אָפּהיטן.

דידאָזיקע ווערטער זיינען טייערע ווערטער. נישטאָ קיין ערגערע

זאכ אפ דער וועלט, ווי אָפּשפּילן זיך, ווי ווילן צוריק אָפּגעווינען. דאָס טוט אויס — זאָגן געניטע מענטשן — ביז צום לעצטן העמד! דאָס טרייבט אריין אין דר'ערד אריין, און מע קאָן שוין נאָך דעם קיין לעבעדיקער ניט ארויס! אזוי זאָגט די וועלט און אזוי איז געווען אויך מיט אונדזער כעוורעמאן. ער האָט אזוי לאנג געארבעט מיטן היטל „אומ“, צי „גראַד“, געלייגט פון איין קעשענע אין דער אנדערער, ביז די לינקע קעשענע איז געבליבן אָן איין ניסל.

— נו, פארוואָס שפּילסטו ניט?

— איך האָב שוין ניט מיט וואָס.

— ווידעראמאָל געבליבן אָן ניס, שלימאזל?

— דו זאָגסט, איך בין א שלימאזל, און איך זאָג, דו ביסט א

שולער.

— זאָגסטו נאָכאמאָל דאָס וואָרט „שולער“, גיב איך דיר איבער די

פּיסקעס.

— לאָז דיר גאָט געבן אזא זיבן!..

געצל בלייבט זיצן עטלעכע מינוט שטיל, גראבלט מיט די פינגער

אין דער ערד, גראַבט א גריבל און ברומט שטילערהייט א לידל אונ-

טער דער נאָז. נאָכדעם טוט ער א זאָג:

— סקוטשנע! לאָמיר שפּילן אין ניס.

— וווּ האָב איך ניס?

— האָסטו נאָך עפעס געלט? איך וועל דיר פארקויפן נאָך א

צענדליק.

— געלט? וווּ האָב איך געלט? איך האָב שוין נישט א גראָשן.

— נישט קיין ניס און נישט קיין געלט? אוי, איך וועל דאָס נישט

אויסהאלטן! כא! כא! כא!

און דער „כא-כא-כא“ צעשייט זיך איבערן גאנצן פעלד, קלינגט זיך

אָפּ מיט א ווידערקאָל אינעם געדיכטן ווייטן וואלד, און געצל קאטשעט

זיך פאר געלעכטער.

— וואָס איז מיט דיר פאר א געלעכטער, דו ווערגעלעצ איינער? —

מאכט ער צו זיך אליין און טאקע אין דערזעלבער רעגע זיך אליין אָפּ-

געענטפערט:

— דאָס לאכ איך פון דיר, שלימאזל, גענוג האָסטו מיר פארשפּילט

אלע ניס, צו וואָס האָט דיר געטויגט נאָך נעמען און פארשפּילן דאָס

געלט אויך, אזויפיל געלט, דו שויטע בענ פיקהאלץ, אוי, איך וועל דאָס
ניט אויסהאלטן! כא-כא-כא!

— האָסט דאָך מיר אליין ארופגעפירט אפ דערופ, דו גאזלענ, דו
שלעכטער יונג, דו טרייפענער פיינ!

— כאַכעמ וואָס דו ביסט! אז איך זאָל דיר זאָגן אָפּשניידן די נאָז,
דארפסטו מיך פאָלגן? דו פערדאטש איינער! כא-כא-כא...

— ווער כאַטש אנטשטומט, דו ווערגעלעצל, אונ לאַמ איך דיין טריי-
פענע צורע נישט אָנקוקן!

און ער קערעוועט זיך אוועק פון זיך אליין, זיצט עטלעכע מינוט
אן אָנגעפרויגעזטער, גראבלט מיט די פינגער די ערד, פארשיט דאָס אויס-
געגראָבענע גריפל און זינגט שטילערהייט א לידעלע אונטער דער נאָז.

5

— ווייסט וואָס איך וועל דיר זאָגן, געצל?— רופט ער זיך אָן צו
זיך אליין אינ עטלעכע מינוט ארום, — לאַמיר זיך שוין איבערפעטן, לאַ-
מיר ווערן פאווער. גאָט האָט מיר געהאַלפן, ס'האָט מיר אזוי געגליקט,
איך האָב געווונען, קיינענאַרע, אזויפיל ניס, פארוואָס זאָלן מיר זיך נישט
פארגינען צעקנאקן עטלעכע ניסלעך? זיי פאדארפן זיין, מיינ איך, ניט
שלעכט? הא? ווי מיינסטו, געצל? — יא, איך מיינ אויך אזוי, זיי פאדארפן
זיין ניט שלעכט — ענטפערט ער זיך אליין, און כאפט אריין אין מויל
איינ ניסל, דאָס אנדערע ניסל, דאָס דריטע ניסל, טוט אלעמאָל א זעצ
מיט דער האנט איבער די ציינ, דאָס ניסל טוט א טרישטשע, נעמט ארויס
א פעטן יאָדער, רייניקט אימ ארום, ווארפט אימ אריין אין מויל, און
קייט מיט די גרויסע ווייסע ציינ געשמאק, כראַמקעט, ווי א פערד האָבער,
און רופט זיך אָן:

— ביסט עפשער אויך א באלן, געצל, אפ א יאָדער פון א ניסל?
שעמ דיך ניט, זאָג!

— יא, פארוואָס ניט?
אזוי ענטפערט ער זיך אליין, ציט אויס די לינקע האנט, נאָר טאקע

באלד טוט ער זי א פאטש מיט דער רעכטער:
— און א מאקע וואָלסטו נישט?
— לאַז דיר זיין א מאקע!
— לאַז דיר זיין צוויי!

און ער הערט נישט אופ צו קנאקן ניסלעך און קייען די פעטע
יאָדערן, כראַמקען, ווי א פערד האָבער. ס'איז אימ קארג, וואָס ער פרעסט
און יענער זיצט און קוקט, רופט ער זיך אָן צו אימ:
— הער נאָר, געצל, וואָס איך וועל דיר פרעגן: ווי אזוי איז דיר,
לעמאַשל, בעשאַסמיסע, אז איך עס און דו קוקסט?
— ווי אזוי מיר איז? אזא יאָר אפ דיר!

— ע, ביסט, אפאָנעם, אינקאס? נאָזשע דיר א יאָדער פון א ניסל.
און געצלס רעכטע האנט גיט דער לינקער האנט א יאָדער פון א
ניסל, וויל די לינקע האנט נעמען דעם יאָדער פון ניסל, גיט אימ די
רעכטע האנט א פייג ... נעמט די לינקע האנט און טוט א פאטש די רעכטע
האנט; נעמט די רעכטע האנט און טוט א פאטש דער לינקער האנט;
גיט די לינקע האנט און דערלאנגט א טראסק אינ דער רעכטער באק;
גיט די רעכטע האנט און שטעקט אָפּ דער לינקער באק צוויי פעטש;
כאפט אָן די לינקע האנט בא דער רעכטער לאצ, נעמט די רעכטע האנט
און רייסט אָפּ די לינקע לאצ פון אויפן פיו אראָפּ; גיט די לינקע האנט
און כאפט זיך אָן בא דער רעכטער פייע, נעמט די רעכטע האנט און
פארפאָרט אינ רעכטן אויער.

- לאָז די פייע אָפּ, געצי, פאָלג מיך, לאָז אָפּ די פייע!
- לאָז אָפּ דעם אויער, וועל איך דיר אָפּלאָזן די פייע!
- א מאקע!
- נו, בלייבסטו אָן א פייע, געצי!
- בלייבסטו, ווערגעלעצ, אָן אן אויער!
- איי!
- איי-איי!!

עפילאג

עטלעכע מינוט האָט זיך אזוי געקאטשעט אפ דער ערד אונדזער געצל. אָט איז ער געלעגן פונויבן מיט דער רעכטער זייט, אָט איז ער געלעגן פונויבן מיט דער לינקער זייט, צוגעהאלטן מיט ביידע הענט די קעשענעס מיט ניס ... א מינוט האָט געזיגט ווערגעלעצל, א מינוט האָט געזיגט געצל, ביז ער האָט זיך אופגעכאפט פון דער ערד אן איינגעקאטשעטער אינ בלאַטע, ווי א כאזער, א צעפליקטער, מיט א צעבלוטטיקטן אויער, מיט אן אונטערגעריסענער פייע, ארויסגעכאפט אלע ניס פון קעשענע און פארוואָרפן זיי אין בלאַטע אריין, העט-ווייט ביז אפ יענער זייט מיל, און צוגעברומט מיט קאס:

— אָט אזוי!..

נישט מיר, נישט דיר!..

דריי קעפלעך

1

א פען פון א שרייבער זאל זיין א פענול פון א מאָלער, וואָלט איך
אייך צוגעטראָגן א מאטאָנע א בילד לעקאָוועד שוועס* א זעלטענע
גרופע פון דריי יונגע שיינע, פּרעכטיקע קעפלעך פון דריי אָרעמע, נאָ-
קעטע, באַרוועסע ייִדישע קינדער. אלע דריי קעפלעך זיינען שוואַרצ, די
הערעלעך געגרייזלט, די אויגעלעך גרויסע, גלאַנצנדיקע, ברענענדיקע,
און גלייך ווי פארוונדערט קוקן זיי אפ אייך און פּרעגן באַ דער
וועלט א פראַגע: אלעמײַ? איר קוקט אפ זיי און איר באוונדערט זיי
און איר פילט זיך קעגן זיי ווי פארוינדיקט, גלייך ווי איר זײַט טאקע
שולדיק אין דעם, וואָס מע האָט זיי באשאפן — באשאפן נאָך דריי איבער-
ריקע נעפאשעס אפ דער וועלט!..

די דריי שיינע קעפלעך — אבראמטישק, מאַסייטישק און דווירקע —
זיינען צוויי פרידער מיט א קליין שוועסטערל. אבראמטישק און מאַסי-
סייטישק — דאָס האָט זיי דער פאָטער, פייסי דער איינבינדער, אזוי פאר-
צויגן, אפן רוסישן שטייגער. ער זאל זיך ניט שעמען פאר זיין ווייב פעסי
און ער זאל ניט זיין אזא פיטערער אָרעמאן, וואָלט ער זיך אליין אויך
איבערגעמאכט דעם נאָמען פון „פייסי דער איינבינדער“ אפ „פעטי פע-
רעפליאָטישק“, נאָר אזויווי ער האָט אביסל מוירע פאר זיין ווייב פעסי
און אזויווי ער איז, נישט דאָ געדאכט, א גרויסער עוויען** איז ער דער-

* שוועס — א ייִדישער רעליגיעזער יאָנטעוו. פאָט איז אומ פּרילינג.

** עוויען — אָרעמאן.

ווייל פארפליבן באמ אלטן נאָמען „פייסי דער איינפֿינדער“, ביז סױעט קומען אמאָל די גוטע צייט, יענע גליקלעכע צייט, ווען עס וועט אלץ-דינג ווערן אנדערש, אזויווי בעבל זאָגט, און אזוי ווי קארל מאַרקס זאָגט, און אזוי ווי אלע גוטע און קלוגע לײַט זאָגן—דעמלט, אָ דע-מלט. וועט אלצדינג אנדערש ווערן... נאָר ביז די גוטע גליקלעכע צייט וועט אמאָל קומען, מוז מען דערווייל שטיין פון קאיאָר ביז שפּעט אינ-דערנאכט און שניידן קארטאָן-פּאַפּיר, און קלעפּן קעסטלעך, שאכט-לעך... און פייסי דער איינפֿינדער שטייט דעם גאַנצן טאָג אפּ די פּיס און שניידט קארטאָן-פּאַפּיר און קלעפּט שאכטלעך, און זינגט בעייס-מײַסע אלטע און נייע יידישע און נישט-יידישע לידעלעך, צום מײַנסטן פּריילעך-טרויעריקע מיט א פּריילעך-טרויעריקן ניגון.

2

אלע דרײַ—אַבראַמטשיק, מאַסייטשיק און דווירקע—זײַנען געפּוירן און געוואקסן אלע אפּ איין אָרט—צווישן וואנט און צווישן אויוון, אלע דרײַ זעען פאר זיך אלע טאָג איינס-און דאָסזעלבע: דעם פּריילעך טאטן, וואָס שניידט קארטאָן, קלעפּט שאכטלעך און זינגט ניגונים, און די פּאַרזאָרגטע אויסגעטריקענע מאמע, וואָס קאָכט און באקט, קערט און ראָמט, און איז קיינמאָל נישט פּאַרטיק. ביידע זײַנען זיי שטענדיק אינ דער ארבעט: די מאמע באמ אויוון, דער טאטע בא די שאכטלעך. אפּ וואָס דארפּ מען אזויפיל שאכטלעך? יוּער דארפּ עס אזויפיל שאכטלעך? אפּאָ-נעם, אז די גאַנצע וועלט איז פול מיט שאכטלעך... אזוי טראכטן די דרײַ שײַנע קעפלעך און קוקן שוין ארויס, אז באמ טאטן זאָלן זיך שוין אָנקלויבן אסאך, אסאך שאכטלעך, און ער זאָל זיי נעמען אלע אפּן קאָפּ און אינ ביידע הענט—עפּשער טויזנט שאכטלעך—און זאָל מיט זיי ארויסגיין אינ מאַרק אריין און קומען צוריק אָן שאכטלעך, נאָר מיט געלט פאר דער מאמע און מיט בולקעלעך, בייגעלעך אָדער צוקערקעס פאר די קינדער... א גוטער, אוי, א גוטער טאטע בא זיי, א גאָלד! די מאמע איז אויך א גוטע, נאָר א בייזע. מע כאפט פון איר אָפּט א זעצ, א שטורכ אינ זײַט, א דרײַ פאר די אויערן. זי האָט פּײַנט, אז מע מאכט איר אָן אַ „עקדעש“, זי וויל נישט, אז די קינדער זאָלן זיך שפּילן אינ „טאטע-מאמע“; זי וויל נישט, אז אַבראַמטשיק זאָל שניידן די אראָפּגעפּאַ-לענע שטיקלעך קארטאָן, אז מאַסייטשיק זאָל גאַנווענען פּאַפּ באמ טאטן,



אלע זרין קעפלעך שארן זיך צום שטיקל מענצטער ...

און אז דווירקע זאל באקן פרויט פון זאמד מיט וואסער... די מאמע וויל, אז די קינדער זאלן זיצן שטיל, סטאטעטשנע; די מאמע ווייסט נישט, אפאָנעם, אז יונגע קעפלעך ארבעטן, אז יונגע נעשאַמעס רייסן זיך, רייסן זיך, רייסן זיך — וווהינ?.. אינדרויסן! צו דער ליכט! צום פענצטער! צום פענצטער!

3

סאכאקל איין פענצטער, איין שטיקל פענצטער, אלע דריי קעפלעך שלאָגן זיך פארן שטיקל פענצטער, און וואָס זעט מען דאָרט? — א וואנט, א הויכע, א ברייטע, א גרויע, א נאסע וואנט. שטענדיק, אייביק איז זי נאס, אפילע זומער... קומט אמאָל אהער די זון? געוויס קומט אמאָל אהער די זון. דאָס הייסט, נישט די זון אליין, נאָר א שײַן פון דער זון און דעמלט איז א יאָנטעוו. אלע דריי שיינע קעפלעך שפארן זיך צום שטיקל פענצטער, קוקן ארום גאנצ אויפן און זעען א לאנגן, שמאָלן בלויען פאס, ווי א לאנגע בלויע סטענגע.

— אָ! זעט איר, קינדער? אָט דאָס איז הימל!

אזוי זאָגט אבראמטשיק. אבראמטשיק ווייסט. אבראמטשיק גייט אין כײַדער. ער לערנט שוין אלעפבייס. דער כײַדער איז טאקע דאָ נישט ווייט, די צווייטע שטוב, דאָס הייסט, די צווייטע טיר. אכ! וואָס אבראמטשיק דערציילט זיך אָן פאר כידושימ פונעם כײַדער! אבראמטשיק דערציילט, אז ער האָט אליין געזען, ער זאָל אזוי זען אלדעסגוטס, א גרויסן מויער פון סאמע פענצטער פון אויפן ביז אראָפּ. אבראמטשיק שווערט, אז ער האָט אליין געזען, ער זאָל אזוי זען אלדעסגוטס, א קוימען, א הויכע קוימען, און פונעם קוימען גייט א רויכ... אבראמטשיק דערציילט, אז ער האָט אליין געזען, ער זאָל אזוי זען אלדעסגוטס, א מאשינע, וואָס מען גייט אפ איר אָן הענט... אבראמטשיק דערציילט, אז ער האָט אליין געזען, ער זאָל אזוי זען אלדעסגוטס, א וואָגן, וואָס פאָרט אָן פערד... און נאָך אזעלכע ווונדערלעכע זאכען דערציילט זיי אבראמטשיק פונעם כײַדער, און שווערט זיך, ווי די מאמע שווערט זיך — ער זאָל אזוי זען אלדעסגוטס... און מאַסייטשיק און דווירקע הערן אימ און זיפצן און זיינען אימ מעקאנע, וואָס אלצדינג ווייסט אבראמטשיק, אלצדינג! לעמאָשל, אבראמטשיק ווייסט, אז א בוימ וואקסט. עמעס, ער אליין האָט נאָך, גלייך מיט זיי, קיינמאָל ניט געזען, ווי אזוי עס וואקסט א בוימ.

נישטאָ קיין ביימער אפ דער גאס. נישטאָ! ער וויסט אָבער (אינ כייִדער
האַט ער עס געהערט), אז אפ א בוים וואקסן פרוכטן. אבראמטשיק וויסט
(וואָס וויסט ער דען נישט?), אז קארטאָפּלעס, לעמאַשל, אָדער אוגער-
קעס, אָדער ציבעלעס, אָדער קנאָבל וואקסן אפ דער ערד. — אלצדינג
וויסט אבראמטשיק! ער וויסט נאָר נישט, ווו אונ ווי אזוי דאָס וואקסט.
וואָרומ ער האָט דאָס נאָכ קיינמאָל, גלייכ מיט זיי, ניט געזען. וואָרומ אפ
זייער גאס איז נישטאָ קיין פעלד, נישטאָ קיין גאָרטן, נישטאָ קיין ביי-
מער, נישטאָ קיין גרעזל, — נישטאָ! נישטאָ! אפ זייער גאס זיינען דאָ
גרויסע מויערן, גרויסע ווענט, הויכע קווימענס, וואָס סע גייט פונ זיי א
רויכ, אונ פענצטערלעך אסאכ אינ יענעם גרויסן מויער, טויזנטער, טויזנט-
טער פענצטערלעך, אונ מאשינעס, וואָס ביינען אָן הענט, וואָגנס, וואָס
פאָרן אָן פערד, — אונ ווייטער גאָרנישט-גאָרנישט!

אפילע א פייגעלע זעט מען דאָ זעלטן. עס פארבלאָנדזעט אמאָל
אהער א וואָראַפייטשיק, איז ער גרוי אזויווי די גרויע וואנט. פיק-פיק
די גרויע שטיינער, הייבט זיכ אופ אונ פליט אוועק... פונ אויפעס זעען
זיי אמאָל אפ שאפעס א פערטל אָפ מיט א בלאס-אויסגעצויגן פיסל. וויפּר
פיסלעך האָט אן אָפ? — זעלבסטפארשטענדלעך, פיר, עלעי א פערד! — אזוי
פאסקנט דער עלטערער אבראמטשיק, אונ אבראמטשיק וויסט דאָכ אלצ...
אמאָל ברענגט די מאמע פונעם מארק א קעפל פונ אן אָפ מיט ארופ-
געגלאָצטע אויגעלעך איבערגעצויגן מיט א דינ-ווייס הייטל... „סיאיז
טויט" — זאָגט דער עלטערער אבראמטשיק, אונ אלע דריי קעפלעך קוקן
איינס אפן אנדערן מיט גרויסע שווארצע אויגן אונ זיפצן...

געבוירן אונ אופגעצויגן געוואָרן אינ דער גרויסער שטאָט, אינעם
גרויסן מויער, אינ גרויסער ענגשאפט, עלנט אונ אָרעמקייט, האָבן אלע
דריי קינדער קיינמאָל נאָכ נישט געהאט קיין געלעגנהייט צו זען פאר
זיכ לעפעדיקעהייט נישט קיין אָפ, נישט קיין כאיע, נישט קיין בעהיימע,
אויסער א קאצ. א קאצ האָבן זיי אן אייגענע, א לעפעדיקע, א גרויסע
קאצ, גרוי, ווי די גרויסע, גרויע, נאסע וואנט... די קאצ איז זייער גאנצ
פארגעניגן. מיט דער קאצ שפילן זיי זיכ שוין לאנג, טוען איר אָן א
פאטשיילע אפן קאָפ, אונ לאכנ, לאכנ, לאכנ אָן א שיר! דערוועט די
מאמע אונ טיילט זיי איינ: שענקט זיי — דעם א זעצ, דעם א שטורכ אינ
זייט, דעם א דריי באמ אויער. די קינדער צעגיינען זיכ אפ זייערע ערטער,
הינטערן אויוונ. דער עלטערער, אבראמטשיק, דערציילט עפעס, אונ די

קלענערע, מאַסייטשיק און דווירקע, האַרכנ, קוקן אפ זייער עלטערן
ברודערל מיט גרויסע אויגן און הערן. אבראמטשיק זאָגט, אז די מאמע
איז גערעכט. אבראמטשיק זאָגט, אז מיט א קאצ טאָר מען זיך ניט שפילן,
ווייל א קאצ איז אַן אומריינע זאך און א מאזיק. אלצדינג ווייסט אבראמ-
טשיק, אלצדינג! ס'איז דען דאָ א זאך אפ דער וועלט, וואָס אבראמטשיק
זאָל ניט וויסן?

4

אלצדינג ווייסט אבראמטשיק, אלצדינג ווייסט ער! אפילע וואָס אפן
הימל טוט זיך. אבראמטשיק שווערט, אז צוויי מאָל איז יאָר אפדערנאכט
שפאלט זיך דער הימל. עמעס, ער אליין האָט נאָך קיינמאָל נישט געזען,
ווי דער הימל שפאלט זיך, ווייל ס'איז נישטאָ בא זיי קיינ הימל, דערפאר
אַבער האָבן זיינע כאוויירימ געזען. זיי שווערן, אז זיי האָבן אליין געזען,
זיי זאָלן אזוי זען אלדעסגוטס! זיי וועלן דאָך ניט שווערן אפ א ליגן.
ווי טאָר מען שווערן אפ א ליגן? אן אווירע, וואָס בא זיי אפ דער גאס
איז נישטאָ קיינ הימל. ס'איז דאָ א לאנגער, שמאָלער, בלויער פאס, ווי א
לאנגע, שמאָלע פלאַע סטענגע. וואָס קאָן מען אין אזא שטיקל הימל זען,
אכוצ צוויי-דריי קליינע שטערנדלעך מיט אן אָפשיינ פונ דער לעוואָנע?..
און ביכדיי צו איפערצינגן זיינ יינגערן ברודער מאַסייטשיק און זיינ
קליין שוועסטערק דווירקע, אז ס'שפאלט זיך דער הימל, גייט אבראמ-
טשיק צו צו דער מאמע, שלעפט זי פארן קליידל:

— מאמע! איאָ, היינט, שוועס, ארום האלבע נאכט שפאלט זיך דער
הימל?

— דעם קאָפּ וועל איך דיר שפאלטן!
געכאפט א מעסן פסאק פונ דער מאמע, ווארט אבראמטשיק אפן
טאטן. דער טאטע איז אוועק אין מארק מיט א גאנצן אויצער שאכטלעך.
— קינדער! אנו, טרעפט, וואָס וועט היינט דער טאטע ברענגען א
מאטאָנע פונעם מארק?

אזוי זאָגט אבראמטשיק, און די „קינדער“ הייבן אָן „טרעפן“, וואָס
וועט דער טאטע ברענגען זיי א מאטאָנע פונעם מארק. זיי רעכענען
אויס אפ די פינגער אלצדינג, וואָס ס'איז דאָ אין מארק, אלצדינג, וואָס
א מענטשנס אויג קאָן זען און וואָס א מענטשנס הארץ קאָן גלוסטן:
בולקעלעך, בייגעלעך און צוקערקעס — און קיינער האָט ניט געטראָפן,

אונ איר וועט, האָב איך מוירע, אויך נישט טרעפן. פייסי דער איינפֿינד-
דער האָט געבראכט צו טראָגן איצטיקס מאָל נישט קיין פולקעלעך, נישט
קיין פייגעלעך, נישט קיין צוקערקעס. — גראָז האָט ער געבראכט צו
טראָגן; אזא פאק מיט גראָז, מאָדנע, לאנגע, גרינע, שמעקנדיקע גראָזן.
אונ אלע דריי שיינע קעפלעך — אבראמטישק, מאָסייטישק אונ דווירקע —
האָבן ארומגערינגלט דעם פּאָטער:

— טאטע! וואָס איז דאָס, אָט דאָס אָ?

— דאָס איז גרינס.

— וואָס הייסט גרינס?

— גרינס אפּ יאָנטעוו. אפּ יאָנטעוו דארפּ מען גרינס.

— וווּ נעמט מען דאָס, טאטע?

— וווּ מען נעמט עס? המ... אין מארק קויפט מען דאָס, אין מארק..

אזוי זאָגט דער טאטע, אונ ער צעווארפט דאָס גרינע שמעקנדיקע
גראָז איבער דער נאָרוואָס אויסגעקערטער שטוב אונ ער קוועלט, וואָס
ס'איז גרינ אונ ס'שמעקט, אונ ער זאָגט צו דער מאמען פריילעך, ווי
זיין שטייגער איז:

— פעסי, א גוט־יאָנטעוו דיר!

— מאזקטאָוו — א נייער עקדעש! זיי וועלן שויגן האָבן וואָס צו

מיסטיקן!..

אזוי ענטפערט אים די מאמע נישט צופרידן, ווי אלעמאָל, אונ שענקט,
ווי אלע מאָל, די קינדער — דעם א זעצ, דעם א שטורכ אין א זייט, דעם
א דריי באם אויער. א מאָדנע מאמע בא זיי! קיינמאָל איז זי נישט צו-
פרידן, שטענדיק פארומערט, שטענדיק פארזאָרגט, פונקט דער הייפעך
פונעם טאטן!

אונ די דריי שיינע קעפלעך קוקן אפּ דער מאמען, קוקן אפּן טאטן,
קוקן איינס אפּן אנדערן. אונ אז טאטע־מאמע קערן אָפּ א וויילע אָפּ א
זייט, טוען זיי זיך א וואָרפּ אלע דריי אפּ דער ערד, פאלן צו מיטן פּאָ-
נעם צום שמעקנדיקן גראָז, וואָס מען רופט דאָס גרינס, אונ וואָס מען
דארפּ דאָס אפּ יאָנטעוו אונ וואָס מען קויפט דאָס אין מארק...
אלצדינג איז דאָ אין מארק, אפּילע גרינס. אלצדינג קויפט דער
טאטע, אפּילע גרינס!..

מעשושעלעכ

1

מעשושעלעכ* — אזוי האָט מען אימ א נאָמען געגעבן אינ קאסרייִ לעווקע דערפאר, וואָס ער איז געווען אָנגעשטאָפּט מיט יאָרן, ניט געהאט שוין איין צאָן אינ מויל, א כּוצ צווייִ־דרייִ פענקעס, וואָס מיט זיי פּלעגט ער קאמ מיט צאָרעס קייען — אבי ס'איז נאָר געווען וואָס. א הויכער, א מאָגערער, מיט אן אָפּגעבארעטער פעל, מיט א צעהארגעטן רוקן, קאליע אויגן, אפּ איינעם א בעלמע, דאָס אנדערע רויטלעכ, אויסגע־קנעכלטע פּיס, שפּיציקע קלופּעס, איינגעפאלענע זייטן, די אונטערשטע ליפּ אביסל אראָפּגעלאָזט, ווי פארוויינט, דער וויידל אן אויסגעפליקטער, — אָט האָט איר זיינ פּאָרטערט. און געדינט האָט ער אפּ די עלטערע יאָרן אינ קאסרילעווקע, בא קאסריעל דעם וואסערפירער, באמ פעסל פאר א פערדל.

פון דער נאטור איז מעשושעלעכ געווען א רויקער, א האָרעפּאש־נער, נאָר אן אויסגעהאָרעוועטער, נעבעכ.

אָנגעטיאָפּקעט זיכ דעם גאנצן טאָג אינ דער קאסרילעווקער ליימי־קער בלאָטע און פארוואָרגט די שטאָט אפּ א גאנצן מעסלעס מיט וואסער, איז ער געווען צופרידן, אז מע האָט אימ אויסגעשפּאנט פונעם פעסל, אונטערגעוואָרפּן אביסל שטרוי און פארביסן מיט א פּאָמעניצע, וואָס קאסריעלעכע האָט אימ אונטערגעטראָגן מיט אזא פּאָנעם, ווי מע טראָגט,

* מעשושעלעכ — א נאָמען פון איינעם, וואָס לויט דער לעגענדע, האָט ער געלעבט לענגער פון אלע מענטשן אפּ דער וועלט — ניין הונדערט ניין און זעכציק יאָר.

אשטייגער, אונטער זייער אנאָנגעלייגטן גאסט א פאָלומיסעק מיט פיש אָדער א שיסל מיט ווארעניקעס.

אפ דערדאָזיקער פאָמעניצע פלעגט מעשושעלעכ ארויסקוקן ווי אפ עפעס רעכטס, מאכמעס דאָרטן האָט זיך געפונען אלעמאָל אן אויסגע- ווייקט שטיקל ברויט, קאשע אביסל, און נאָך אזעלכע ווייכע זאכן, וואָס מע פארשפאָרט צו זיי ציין.

דעם גאנצן טאָג האָט קאסריעלעכע געזאמלט פון מעשושעלעכס וועגן, געוואָרפן אין פאָמעניצע אריין, וואָס ס'איז איר געקומען אין די הענט אריין, — לאָז דאָס פערדל, נעבעכ, האָבן וואָס צו עסן, און מעשושעלעכ, אז ער האָט איבערגעביסן, האָט ער זיך אויסגעדרייט מיטן פאָנעם צום פעסל און מיטן הינטן, זייט מויכל, צו דער קאסריעלעכער, ווי איינער רעדט: „א דאנק אייך פאר אייער זאלצ און ברויט... בעשאסמיסע אראָפ- געלאָזט די אונטערשטע ליפּ נאָך נידעריקער. דאָס זעענדיקע אייגל צו- געמאכט און אריינגעלאָזט זיך אין טיפע פערדישע געדאנקען.

2

מיינט ניט פונדעסטוועגן, אז אלעמאָל, זינט מעשושעלעכ איז א פערד, איז ער געווען אזוי, ווי ער ווערט דאָ אויסגעמאָלט. אמאָל, אין די יונגע יאָרן, בעשאס ער איז נאָך געווען א לאָשעקל און נאָכגעלאָפן דער מא- מען נאָכן וואָגן, האָט ער זיך געשניטן גאָר אפ א גוט פערדל. מעווי- נימ האָבן אפ אימ געזאָגט, אז עס וועט פון אימ אויסוואקסן א פערדל גאָר אפ כידושימ. „אָט וועט איר זען, — האָבן זיי געזאָגט, — ער וועט נאָך גיין אמאָל געשפאנט אין א קארעטע מיט די שענסטע, מיט די בעסטע פערד!“

אז דאָס לאָשעקל איז אויסגעוואקסן און געוואָרן א פערדל, האָט מען דעם אָנגעטאָן א ציימל און ארויסגעפירט אפן יאריד, אוועקגעשטעלט צווישן א מאסע פערד, דורכגעטריבן אימ א מאָל פופציק הינ און צוריק, געקוקט אימ אלע מינוט אין די ציין אריין, אופגעהויבן די פיס און פאטראכט די קאָפעטעס, — און איבערגעגעבן אימ פון איינעם צום אנדערן.

פון דעמלט אָן הייבט זיך אָן פאר אימ א לאנג וואנדערניש, א וואָגלעך פון איינ אָרט אפן אנדערן, א פייטעניש פון איינ באלעבאָס צום אנדערן, א שלעפּן פון גרויסע שווערע וואָגנס מיט דרייסיק פוּד

מאסע, און טיפאפענ ביזנ פויכ אינ דער פלאטע, און אָן אַן עק פֿיטשן,
שטעקנס, מיט קלעפּ אינ זײַט אַרײַן, אינ קאָפּ, אינ די פּיס און אינ אַנ-
דערע ערטער.

3

א שטיק צײַט איז ער געגאנגען אינ די שול בא א פּאָטשטאָוו וואָגן
אונטערן גלאָק, וואָס האָט אימ ניט אופגעהערט צו קלינגען אינ די אױ-
ערן אַרײַן גלייב-גלייב-גלאָן! גלייב-גלייב-גלאָן! — און געלאָפּן מעשוּגענער-
ווייז היב און צוריק אלץ אפּ אײַן טראַקט. נאָכדעם איז ער אַריבער צו
א פּאלעגופּ, וואָס האָט געאַרבעט מיט אימ די סאַמע שווערסטע אַרבעט:
געאַקערט און געזײַט, געפירט א מוירעדיקן וואָגן מיט טווע, א פּאַס
וואסער, א וואָגן מיט מיסט, פּערדנקױט און קײַענקױט און דעסגלייכ, און
אזעלכע גראָבע אַרבעט, צו וועלכע ער איז גאַרניט געווינט געוואָרן.
פּונדאַרטן איז ער אַרײַנגעפּאלן צו א ציגײַנער אינ די הענט אַרײַן; האָט
מיט אימ דער ציגײַנער געמאַכט אזעלכע זאַכן, מײַעסע שטיק צום לויפּן,
וואָס ער וועט זײַ ניט פּאַרגעסן ווייל ער וועט לעפּן! פּונעם ציגײַנער
איז ער אַריבער אינ טאַפּן אַרײַן מיט נאָכ אסאַך פּערד, און פּונדאַרטן
איז ער אינ א קורצער צײַט ארום אָנגעקומען קײַן מאַזעפּעווקע צו א
פּאַלעגאַלע מיט א שווערן וואָגן, געקאָוועט אינ אײַזן, מיט אסאַך גלעק-
לעך און מיט מעשוּנע-מאַדנער צעשמידערטער סוקע, וואָס מע רופּט דאָס
„פּויד“ דאָ, באַם פּאַלעגאַלע מיט דער פּויד, האָט ער געכאַפּט פֿיטשן און
שטעקנס אָן א שיר, גלייכ ווי א פּערדישע פּעל איז פּונ לעדער — ניט
פּונ פּלוט און פּלייש, גלייכ ווי פּערדישע זײַטן זײַנען פּונ אײַזן — ניט
פּונ פּינער. וויי-וויי, וויפּל מאָל פּדעגט זיך מאַכן, אז קאַמקאַמ וואָס ער
פּלאָנטערט מיט די פּיס, פּילט, ווי אפּצווענגעס ציען אימ פּאַר די ליטקעכ,
און אינ פּויכ א שווערע מאַסע, עפּעס ווי א קנויל — און ער, דער אַכזאַ-
רישער פּאַלעגאַלע, — „נאָ“ און „וויאַ“, און א שמיץ מיט דער פּיטשע,
און א זעץ מיט דער פּוזשעלע, — טאַמער ווייסט איר וואָס?

א שטיקל גליק כאַטש, וואָס באַ דעם פּאַלעגאַלע איז אײַנגעפירט אײַן
טאַג אינ דער וואָך אזעלכער, וואָס מע שטייט אפּ אײַן אָרט, מע שטייט
און מע קײַט און טאַג טוט מען גאַרנישט. מעסושעלעך פּלעגט ניט אײַן-
מאַל פּאַרקלערן זיך; זײַן פּערדישער מויעך האָט ניט געקענט פּאַנעמען:
וואָס איז דער סײַכל פּונעם דאָזיקן טאַג, וואָס מע רירט זיך ניט פּונעם

אַרט? און פארוואָס זאָל ניט זײַן אזוי קעסיידער? — פלעגט ער זיך טראכטן, אופשטעלן די אויערן, צומאכטן איינ אייגל און קוקן אפ זײַנע צוויי כאוויירן, וואָס זײַנען געשטאנען מיט אימ צוגעפונדן צו זײַן בויד.

4

פונעם באלעגאַלע מיטן בײַדל איז ער אריינגעקומען אין א דרעש-מאַשין. געארבעט מוירעדיק שווער, זיך געדרייט גאנצע טעג ארומ א ראָד, זיך אָנגעגעסן גוט מיט שטויב און מיט פאַלאָווע, וואָס איז אימ געקראַכטן אין נאָז אריין, און פארדולט געוואָרן פונעם טראכט-טראראכ. „וואָס וועט זײַן פונעם דרייען זיך? — פלעגט ער זיך ניט איינמאָל טראכטן און וועלן אָפּשטעלן זיך אפ א מינוט. — ווער האָט דאָס אויסגעקלערט דעם סײַכל פון דרייען זיך אפ איינ אָרט?“ ... מע האָט אימ אָפּער לאנג ניט געלאָזט טראכטן; פונהינטן איז געשטאנען איינער מיט א בײַטש און ניט אופגעהערט צו הוקען אפ אימ: הרהי! הרהי! „ווילדער מענטש איינער — טראכט ער זיך און כאפט א קוק פון א זײַט אפ יענעם, וואָס מיט דער בײַטש, — איך וואָלט א באלן געווען זען, מע זאָל דיך איינשפאַ-נען אַט-אַדאָ אין דער ראָד און אונטערשמײַסן דיך, דו זאָלסט זיך דרייען אָן א שום טאָק!“

סע פארשטייט זיך, אז פון אזא מיין דרייען זיך איז שטענדיקן שטויב איז ער ארויס, נעבעך, א קאליקע, אפ איינ אויג א בעלמע, דאָס אנדערע אביסל רויטלעך, און אפ די פיס איז ער אויך געוואָרן אביסל געכאפט. מיט אזא שארפן פעלער האָט ער שוין געטויגט אפ זיבן און גײַנציק קאַ-פאַרעס; האָט מען אימ ארויסגעפירט ווידעראמאָל אפן יאָריד, טאַמער וועט מען אימ קענען עמעצן פארטאָן. מע האָט אימ גאנצ פלין אויסגע-קעמט, אויסגעפוצט, דעם וויידל קלוימערשט אונטערגעפונדן און די קאַ-פעטעס צוגעפארבט מיט פעטן; — עס האָט אָפּער ניט געהאַלפן, א וועלן נארט מען ניט. וויפל מע האָט אימ ניט געמוטשעט, ער זאָל אויסזען יונג, האלטן דעם קאַפּ מיט גאדלעס, — ער האָט זיך געטאָן זײַנס: אראָפּ-געלאָזט דעם קאַפּ מיט גרויס באשיידנקייט, די פיסלעך אויסגעקנעכלט, די אונטערשטע ליפ אראָפּגעלאָזט אביסל אפ א זײַט, און פון איינ אויג געלאָזט א טרער ... גײַן, עס האָבן זיך שוין ניט געפונען אפ אימ קײַן באלאַנימ! א פאַר מענטשן זײַנען צוגעגאַנגען צו אימ, שוין אפילע איבן מויל אריין ניט געקוקט, נאָר אזוי א מאכ געטאָן מיט דער האנט אפ אימ

איבער דער מאַרדע, אויסגעשפיגן און אוועקגעאנגען. איינער האָט זיך
 יאָ אָפּגעריסן א באַלן, נאָר ניט אפּ אימ — אפּ זיינ פעל. מע האָט אַבער
 ניט געקענט דורכקומען פאר דער פּריוז; יענער, דער פעל-הענדלעך,
 האָט באוויזן א כעזשפּן, אז עס לוינט ניט: דאָס אָפּפירן אימ, דאָס אומ-
 וואַלגען מיטן אָפּשינדן וועט קאָסטן מער, וויפל די פעל איז ווערט.
 ס'איז אימ אַבער באַשערט געווען, אפּאָנעם, א גוטע עלטער, איז אונ-
 טערגעשפרונגען קאסריעל דער וואסערפירער און האָט אימ געבראכט
 צו פירן קיין קאסרילעווקע.

5

ביז אהער איז קאסריעל דער וואסערפירער, א ברייטבייניקער, מיט
 א צעפלעטשטער נאָז און מיט א באוואקסן פּאָנעם פון אויפן ביז אראָפּ,
 געווען אליין דער וואסערפירער און אליין דאָס פּערדל, דאָס הייסט,
 ער האָט זיך אליין איינגעשפּאַנט אין פעסל און צעפירט איבער דער
 שטאָט דאָס וואסער. וויפל קאסריעל איז פארשווארצט געוואָרן דאָס
 גאַנצע לעבן זיינס, האָט ער קיינעם ניט מעקאנע געווען אפּ דער וועלט;
 נאָר אז ער האָט געזען עמעצן פּאָרן מיט א פּערד, פּלעגט ער זיך אָפּ-
 שטעלן און לאנגלאנג נאָכקוקן יענעם די טריט. זיין איינציקער ווונטש
 אפּ דער וועלט איז געווען: גאָט זאָל אימ העלפּן, ער זאָל קענען זיך
 צושלאָגן צו א פּערדל. נאָר וויפל ער האָט ניט געקלויפּן, האָט ער ניט
 געקענט דערשלאָגן זיך צו אזא קאפיטאל, וואָס ער זאָל דערופּ קענען
 קויפּן א פּערדל. פונדעסטוועגן האָט ער ניט דורכגעלאָזט קיין יאריד,
 ער זאָל זיך ניט דורכגיין צווישן די פּערדלעך, גלאט אזוי א קוק טאָן,
 ווי זאָגט מען: א טאפּ טאָן אינ וואָגן. דערזען אן אומגליקלעך, פאר-
 וואַגלט, דערשלאָגן פּערדל שטיין אינמיטן יאריד אָן א ציימל, ניט צו-
 געבונדן אינערגעצ, האָט זיך קאסריעל אָפּגעשטעלט. דאָס הארץ האָט אימ
 געזאָגט, אז דאָס פּערדל באדארפּ זיין אָנגעמאָסטן פאר זיין געלט.
 און אזוי איז טאקע געווען. ער האָט זיך לאנג ניט באדארפט דינגען.
 קאסריעל האָט גענומען דאָס פּערדל און איז מיט א פריילעך הארץ גע-
 לאָפּן אהיים. געקומען אהיים, האָט ער אָנגעקלאפּט אינ דער טיר פונ-
 דרויסן, איז ארויסגעגאן קאסריעלעכע א דערשלאָקענע:

— וואָס איז דאָס? גאָט איז מיט דיר!

— געקויפט, ווי איך בין א ייד, געקויפט!

קאסרײעל און קאסרײעלעכע האָפּן ניט געוויסט, וווּ מע זאָל אהינטאָגן דאָס פּערדל. זײ זאָלן זיך ניט שעמען פאַר די שכײנימ, וואָלטן זײ דאָס ארײנגעפירט אין שטוב ארײַן. גיך איז פּאשאפּן געוואָרן אפּיסל שטרוי און הײ, און קאסרײעל און קאסרײעלעכע האָפּן זיך אוועקגעשטעלט, זיך געשפּיגלט אינעם פּערדל, זיך גאַרניט געקענט אָנקוקן.

אויך די שכײנימ זײנען זיך צונויפגעקומען אָנקוקן די טײערע מעציע, וואָס קאסרײעל האָט געבראַכט צו פירן פּונעם יאָרײד; מײַהאָט געלאכט פּונעם פּערדל, געמאַכט כּוײזעק, עס זײנען געפּלויגן ווערטלעך אלערלײ, ווי געוויינטלעך. דער האָט געזאָגט א כּאַכמע, אז דאָס פּערדל איז גאַר־ניט קײן פּערדל, נאָר א „מויל־אײזל“! און דער אנדערער האָט געזאָגט: וואָסער מויל־אײזל? סײַז גאַר א קאַצ! דער דריטער האָט געזאָגט: סײַז גאַר אַן אײדעלע זאַך, מע באַדאַרפּ דאָס היטן פּונ א ווינט, וואָרומ א רעכטער ווינט קען דאָס, כּאָלילע, אוועקטראָגן.

— וויפּל קען דאָס אלט זײַן? — האָט אײנער א פּרעג געטאָגן.

— מער, וויפּל קאסרײעל מיט קאסרײעלעכע אינײנעם.

— מעסושעלעכס יאָרן.

— מעסושעלעכ? —

און פּונ דעמלט אָן איז אים פאַרבליבן דער נאָמען „מעסושעלעכ“

ביז היינטיקן טאָג.

6

דערפאַר איז אים אָבער געווען פּא קאסרײעלן דעם וואסערפירער אזוי, ווי נאָך קײנמאָל ניט, אפּילע גאַר אין די גוטע יאָרן. ערשטנס, איז די ארבעט עפעס גאַר א געלעכטער און גענוג. שלעפּן א פּעסל וואסער, און פּא יעדער טיר אָפּשטעלן זיך — אויך מיר אַן ארבעט! און דער באַלעבאָס איז עפעס גאַר א דימענט. א מענטש זאָל זיך ניט צורירן, קײן הויכן געשרײ ניט טאָגן, האלטן א בײַטש נאָר אזוי זיך! היינט דאָס עסן. עמעס, קײן האָבער קוקט ער ניט אָן; נאָר צו וואָס טויג אים דער האָלבער, אז ער האָט בעמײלע ניט מיט וואָס צו קײען? ניט גלייכער שױן די פּאָמעניצע מיט די ווייכע שטיקלעך פּרויט, וואָס קאסרײעלעכע טראָגט אים אלע טאָג אנטקעגן? און ניט אזוי די פּאָמעניצע, ווי דאָס דערלאנגען די פּאָמעניצע. מײַבאַדאַרפּ זען, ווי קאסרײעלעכע שטייט פּעשאסמײסע צונויפ־געלייגט די הענט אפּן הארצן און קלײבט נאַכעס פּונ מעסושעלעכע, ווי

ער עסט דאָס, קיין ביז אויג זאָל אימ ניט שאַדטן. קומט פּאַנאַכט, בעט מען אימ אויס אינ הויפּ אביסל שטרוי און מע גייט ארויס אלעמאָל, קאָ-סרײַעל אָדער קאַסרײַעלעכע, געווירע ווערן, צי מע האָט אימ, כּאַלילע, ניט אוועקגעגאַנוועט. גאַנצפּרי, אז גאָט אליין שלאָפט נאָכ, איז שוין קאַסרײַעל פּאַם פּערדל, ער שפּאַנט דאָס איין פּאַוואָלינקע אינ פּעסל, זעצט זיכ אופ און פּאַרט צום טײַכ נאָכ וואסער און זינגט בעשׂה סמײַסע א מעשוּנע-מאָדנעם ניגן.

און אז ער גיסט אָן דאָס פּעסל מיט וואסער, גייט ער שוין צוריק-וועגס צופּוס אָן א ניגן, טיאַפּקעט גלייכ מיט מעסושעלעכע אינ דער בלאָטע, דרייט מיט דער בײַטש:

— נרײַזשע, מעסושעלעכ, ריר זיכ, ריר זיכ!

מעסושעלעכ שלעפט די פּיס פּונ דער בלאָטע, שאַקלט מיטן קאָפּ און כאַפט א קוק מיטן איינציקן אייגל אפּן באלעבאָס און טראכט זיכ בעשאַס-מײַסע: „זינט איכ בין א פּערד, האָט זיכ מיר נאָכ ניט געטראַפּן דינען פּאַ זא מעשוּנע-מאָדנעם פּאַרשוין!“ און דאָס פּערדל נעמט, טוט זיכ א רוק אפּ די הינטערשטע פּיס און שטעלט זיכ אָפּ אפּ א ציקאוועס אינ מיטן דער בלאָטע, ווי איינער רעדט: „אזוי, לאָמיר אומיסטן זען, וואָס וועט זיין דערפּונ?“ דערזען, אז דאָס פּערדל האָט זיכ פּלוצימ אַנידער-געשטעלט, הייבט אָן קאַסרײַעל ארומדרייען זיכ ארומ פּעסל, פּאַטראכטן די רעדער, די אקסן, די שטריקעלעכ, און מעסושעלעכ, אויסגעדרײַט דעם קאָפּ צו קאַסרײַעל און א מאכ מיט די ליפּן, ווי א שמײַכל געטאַן, טראכט ער זיכ: „א טיפּעש אָט דער וואסערפּירער! א לעמל, א פּראָסטע בעהיימע!“

7

סײַזאָל קעסיידער זיין גוט אפּ דער וועלט—דאָס איז ניט פּאַראַן. אפּ זוּיפּל מעסושעלעכ האָט זיכ געפּילט גליקלעכ אפּ דער עלטער פּאַ קאָ-סרײַעל און קאַסרײַעלעכע, אזויפּיל איז ער אויסגעריסן געוואָרן, אויס-געשטאַנען צאָרעס, יעסורימ און ביזיוינעס פּונ זייערע קינדער, פּונ זייערע שכינימס קינדער און פּונ גלאט קינדער.

פּונ דער ערשטער מינוט אָן, וואָס מײַהאַט אימ געפּראכט צו פּירן, און קליינוארג האָט אימ דערזען, האָבן זיי באקומען צו אימ עפּעס א מינ... ניט קיין פּײַנטשאַפט, כּאַלילע—פּאַרקערט, זיי האָבן אימ דאַפּקע

ליב געהאט; נאָר דידאָזיקע ליבשאפט איז געווען פאר מעסושעלעכע א טויט האלעווי וואָלטן זיי אימ בעסער ווינציקער ליב געהאט און אביסל מער ראכמאַנעס געהאט...

דאָס ערשטע האָבן אימ קאסרעלס קינדער, באַרוועסע כידער-יינגלעך, אויסגעפרווט, אז קיינער האָט ניט געזען, צי פילט ער אזויווי א מענטש, צי ניין? האָבן זיי אימ געפרווט פונדערגרינג מיט א שטעקל איבער דער פעל—ניין; א קיצל איבער די פיס—ניין; א שנאָל איבערן אויער—קאמקאמ.

ערשט נאָכדעם, אז זיי האָבן אימ געפרווט מיט א שטרויעלע איבערן ווייסן אייגל מיט דער בעלמע, האָבן זיי ערשט דעמלט דערזען, אז ער פילט ווי א מענטש, מאכמעס ער האָט געגעבן א פינטל מיט די אויגן און א מאכ מיטן קאָפּ הייב און צוריק, ווי איינער רעדט: „ניין, דאָס ניט, דאָס געפעלט מיר ניט“... ווי באלד אזוי, האָבן זיי שוין דערטאפט א ריטל פון א בעזע און האָבן אימ אריינגערוקט טיפ אין נאָז אריין. האָט מעסושע-לעך געגעבן א שפרונג און א טאנצ און א פאַרשקע מיט דער נאָז. איז ארויסגעלאָפן קאסרעל מיט א גוואלד:

— שקאַצימ, מאזיקימ, וואָס פאַרעט איר זיכ מיטן פערד? אינ כידער אריין, הולטייעס!

און כעוורע האָבן גענומען די פיס אפ די פלייצעס און זיינען אוועק אין כידער.

8

דאָרט, אין כידער, איז געווען איינער א רוועלע, א ספירטאָווע יינגל, א מאזיק, זאָל גאָט אָפּהיטן! אפ אימ האָט זיין אייגענע מאמע אליין געזאָגט, אז „אזעלכע קינדער זאָל מען געדיכט זייען און שיטער אופגיין“. זיין ארבעט איז געווען: איינעסן זיכ איטלעכע באזונדער אין די פיינער. ווו א בוידעם, ווו א קעלער—איז ער געווען אויסן. טרייבן היינער, גענדן אָדער קאטשקעס, שרעקן ציגן, מוטשען קעצ, שלאָגן הינט, פון כאזירימ שמועסט מען ניט—דאָס איז בא אימ געווען דאָס כיייעס! די קלעפ פון דער מאמע, די שמיצ פונעם מעלאמעד און די פעטש פון ווילד-פרעמדע זיינען געווען ארויסגעוואָרפן, און די קלאָלעס, וואָס מ'האָט אין אימ אריינגעלייגט—ווי אן ארבעס אין וואנט אריין. אָט, דאכט זיכ, האָט מען אימ געפאטשט; אָט, דאכט זיכ, האָט ער געוויינט מיט טרערן,

זיכ נאָר אָפּגעקערעוועט אינ א זייט — אהא! רוועלע האָט שוין ארויס-
געשטעלט א צונג, געמאכט א וויינשעלע פונ דער אונטערשטער ליפ,
אָדער א פאכיר פונ די באקנ. אונ צוויי באקנ האָט ער געהאט, ווי די
פאָמפעשקעס, געווען טאָמיד געזונט אונ שטענדיק פריילעכ; דאָס, וואָס
די מאמע איז א וויסטע אלמאָנע אונ מוטשעט זיכ ווי אפן טויט אונ צאָלט
פאר אימ א קערבל א זמאנ* סכאָרלימעד** — דאָס איז ניט זיין אייסעק.
אז רוועלע איז געוויירע געוואָרן פונ קאסריעלס קינדער, אז זייער
טאטע האָט געבראכט צו פירן פונעם יאָריד א פערדל אונ סע היסט מע-
שושעלעכ, איז ער ארופגעשפרונגען אפ א בענקל, א וויש געטאָן דאָס נעז
מיט ביידע הענט הינ אונ צוריק אונ אויסגערופן אפ א קאָל:
— קינדער, מיר האָבן שוין א „סמיטשעק“!

צו באַמערקן, אז רוועלע האָט פונ קינדווייז אָן ליב געהאט קלעז-
מער, אויסגעגאנגען נאָכ א פידל, טאקע מאמעש עס האָט זיכ אימ גע-
עקט דאָס כײַעס, אז ער האָט דערהערט שפילן. אונ דערצו האָט ער גע-
האט א שיינ קעלעכל, געקענט אלע ניגונימ אפ אויסנווייניק. ער האָט גאָר
אנדערש ניט גערעכנט, ווי, אז ער וועט אויסוואקסן א גרויסער, וועט ער
זיכ קויפן א פידל אונ וועט שפילן טאָג ווי נאכט אפן פידל. דערווייל
האָט ער זיכ געמאכט פונ א שטיק האָלצ א קליין פידעלע, מיט פאָדעם
אפן אָרט פונ סטרונעס, דערפֿי געכאפט גוטע קלעפ פונ דער מאמען:
— א קלעזמער וועט פונ דיר אויסוואקסן? ניט דערלעבן זאָל איכ

דאָס!

פארנאכט, אז כאימ-כאָנע דער מעלאמעד האָט צעלאָזט די טאלמי-
דימ, זיינען זיי אלע געגאנגען באגעגענען קאסריעל דעם וואסערפירערס
פערדל. דער ערשטער האָט ארויסגעזאָגט זיין מיינונג רוועלע, אז דאָס
פערדל איז אן אויסגעצייכנט פערדל. עס וועט געבן סטרונעס פונעם
וויידל, וויפל מע וועט נאָר דארפן. א סימען, אָט וועלן מיר באלד א
פרוון טאָן!

אונ רוועלע האָט זיכ פארגאנוועט צו מעשושעלעכ פונהינטן אונ
האָט אָנגעהויבן בא אימ שלעפן האָר פונעם וויידל. איז ביז רוועלע האָט
געשלעפט די האָר איינציקווייז, איז מעשושעלעכ געשטאנען רויק, ווי
איינער רעדט: „א האָר פונעם וויידל? וואָס קען דאָס מיר שאדטן? טאָ,

* זמאנ — א האלב יאָר.
** סכאָרלימעד — שול-געלט.

אויך די אייגענע מיסע, וועט זיין ווינציקער מיט א האָר! ... נאָר אז רוי-
וועלע האָט זיך צוגעכאפט צום וויידל, אָנגעהויבן רייסן מיטאמאָ א גאנצן
זשמוט, האָט דאָס שוין מעסושעלעכע גוט פארדראָסן, ווי איינער רעדט:
„לאָז אריין א כאזער אין שטוב, קריכט ער אפן טיש“... און ניט לאנג גע-
טראכט, האָט ער דערלאנגט רוועלען מיט דעם הינטערשטן פוס גלייך
אין די ציין אריין און האָט אימ צעהאקט די ליפ אפ צווייען.
— גוט אזוי, א דונער איז מיר! זייער רעכט, א שלאק איז מיר! קריכ
ניט, וויסט איז מיר!

אזוי האָט געזאָגט די מאמע זיינע, יענטע די לעפטשעכע, געלייגט
אימ קארט וואסער צו דער צעהאקטער ליפ, געוויינט, געבראָכן די הענט,
געלאָפן צו כינען דער רויפעטע, איינגעלייגט די וועלט.

9

רוועלע איז געווען, גאָט צו דאנק, אזא קינד, וואָס אלצדינג האָט
זיך אפ אימ פארהיילט גיך, „ווי אפ א הונט“. איידער מ'האָט זיך ארומ-
געקוקט, איז שוין די ליפ בא אימ ווידער צונויפגעוואקסן געוואָרן, גלייך
ווי גאַרניט געווען, און ער האָט צוגעטראכט גאָר א נייע זאך: מ'באדארפ
זיך אמאָל דורכפאַרן רייטנדיק אפ מעסושעלעכע, און דאפקע אלע כיי-
דער-יינגלעך מיטאמאָל. נאָר ווען און ווי אזוי מאכט מען דאָס אָפ, אז
קיינער זאָל ניט וויסן? איז רוועלע געפאלן אפ א סייכל, אז דאָס איז גוט
נאָר שאבעס באטאָג, בעשאס דער אוילעם עסט אָפ און לייגט זיך שלאָפן,
דעמלט כאָטש נעם און טראָג ארויס גאנצ קאסרילעווקע מיט האק און
פאק. האָט זיך אפילע איין יינגל געשטעלט אקעגן: „ווי אזוי פאָרט דאָס
א ייד אום שאבעס?“ האָט אימ רוועלע דערופ געענטפערט: „בעהיימע!
דאָס הייסט געפאַרן? דאָס ווערט אָנגערופן געשפילט זיך“...

סיאיז געקומען שאבעס באטאָג, דער אוילעם האָט אָפגעגעסן, גע-
לייגט זיך שלאָפן, און קאסרילעל מיט קאסרילעלעכען אויך. האָבן זיך
כעוורע פאוואָליע אריינגעגאנוועט צום וואסערפירער אין הויפ אריין, און
רוועלע האָט גענומען אויספוצן מעסושעלעכע ווי ווייט מעגלעך. פאר
אלעמען, האָט ער אימ פארפלאַכטן די גריווע, געמאכט עטלעכע צעפ-
לעך, באפוצט מיט שטרויעלעך; נאָכדעם האָט ער אימ אָנגעטאָן אפן קאָפ
א ווייסן פאפירענעם ספאָדעק, צוגעפונדן אפן האלדז מיט פענדלעך; און
נאָך אלעם דעם, האָט ער אימ אָנגעהאנגען פונהינטן אן אלטן בעזעם,



בעורף האבן אָנעהויבן זעבן זיך, קריכן אפּ מעכושעלעכע אײַגס איבער אנדערן ...

קעדיי דער וויידל זאָר אויסקומען שענער און לענגער. און כעוורע האָבן אָנגעהויבן זעצן זיך, קריכן אפּ מעסושעלעכע אײנס איבערן אנדערן; ווער עס האָט פארכאפט אן אָרט פריער, דער איז געזעסן אפּן פערד, און די איבעריקע וועלן זיך שוין זעצן נאָכדעם, נאָר דערווייל זײנען זיי נאָך געגאנגן פונהינטן, געהאָלפן אונטערשרײען, מעסושעלעכ זאָל גײן אביסל גיכער, און געזונגען:

— אזוי ווערט געטאָן צו א פערד, וואָס רוועלע וויל אימ גרויס־האלטן! — מעסושעלעכ האָט אָבער קײן כײשעק ניט געהאט צו לויפן און איז זיך געגאנגען טריט בא טריט. וואָרום, ערשטנס, וואָס האָט ער קײן צײט ניט, און, צווייטנס, איז דאָך עפעס הײנט א טאָג פון רוען! רוועלע האָט אָבער ניט אופגעהערט צו טרײבן דאָס פערדל, נאָקען, וויאָקען און טיוקען.

און מעסושעלעכ איז זיך אלץ געגאנגען טריט בא טריט, זיך גע־טראכט בעשאַסמײסע: „קונדיסימ שפילן זיך, טאָ לאָזן זיי זיך שפילן...“ נאָר אז כעוורע האָבן אימ שטארק אָנגעהויבן דערקוטשען, אונטער־טרייבן און מאכן מיט די הענט, האָט מעסושעלעכ אָנגעהויבן גײן גי־כער, האָט אימ הײנט דער בעזעם אָנגעהויבן שלאָנגן אין די פיס אריין; האָט ער אָנגעהויבן לויפן נאָך גיכער, האָט אימ דער בעזעם אָנגעהויבן שלאָנגן נאָך שטארקער; האָט ער אָנגעהויבן שפרינגען, האָבן כעוורע גע־קוועלט, און רוועלע האָט זיך אונטערגעהעצקעט און געשרינגן: האָפֿ־האָפֿ־האָפֿ! אזוי לאנג געהאָפקעט, ביז זיי האָבן אָנגעהויבן פאלן איינציק־ווייז, ווי די האָלעשקעס. און אז מעסושעלעכ האָט זיי אלעמען אראָפֿ־געוואָרפן און דערפילט, אז ער איז פריי, האָט ער ערשט דעמלט אָנגע־הויבן לויפן מעשוּגענערווייז, און איז געשמײדיק געלאָפּן און געלאָפּן ביז אפּ יענער זײט מילן, העט־העט הײנטער דער שטאָט ארויס.

דערזען לויפן א מעשוּנע־מאָדנע פערדל מיט א פאפירענעם ספּאָדעק, האָבן די פאסטעכער געמאכט א העצ אפּ אימ, אָנגעהויבן אימ נאָכלויפן, ווארפן מיט שטעקנס און האָבן אָנגערייצט אפּ אימ די הײנט. יענע, די הײנט, הײסט עס, האָבן זיך דאָפקע ניט געלאָזט לאנג בעטן און האָבן גע־נומען יאָנגן זיך נאָך אימ, פייסן און רײסן: עטלעכע האָבן אימ אָנגענו־מען הײנט, בא די ליטקעס, עטלעכע האָבן אימ אָנגעכאפט פונפּאַרנט, באַמ גאַרגל. מעסושעלעכ האָט אז אָנגעהויבן כראָפען, אזוי לאנג, אזוי פרייט — ביז זיי זײנען אימ דערגאנגען דעם עס.

אם מאָרגן האָבן שוין כעוורע געהאט זייער ערלעך אויסקומעניש. אכוצדעם, וואָס זיי האָבן זיך צעשלאָגן די נעז און צעפייילט די שטערנס פונעם פאלן, האָבן זיי געכאפט פעטש אינדערהיים און שמיץ פון כאַימ־כאָנע דעם מעלאמעד. און מער פון אלעמען האָט געלייזט, געוויינטלעך, ריוועלע, מאכמעס אלע איבעריקע יינגלעך, אז מע האָט זיי געשמיסן, האָבן זיי כאָטש געוויינט, און ריוועלע האָט, פארקערט, גאָר געלאכט. האָט מען דאָך אימ נאָך מער געקאטעוועט, נאָר וואָס מער מ'האָט אימ געשלאָגן, האָט ער מער געלאכט, און וואָס מער ער האָט געלאכט, האָט מען מער געשלאָגן, — אזוי לאנג, ביז כאַימ־כאָנע דער מעלאמעד האָט זיך אליין אויך צעלאכט, און אפ אימ קוקנדיק — אלע טאלמידים. ס'איז געוואָרן אזא געלעכטער, אז אלע שכיינימ זיינען זיך צונויפגעקומען, און גלאט מענטשן, יידן און ווייבער, יינגלעך און מיידלעך פון גאס: „וואָס איז? וואָס איז דער געלעכטער? וואָס לאכט מען, וואָס?“ האָט זיי קיינער ניט געקענט ענטפערן קיין וואָרט, מאכמעס מע האָט זייער שטארק געלאכט. האָבן יענע, די פרישע מענטשן, זיך אויך אָנגענומען פונעם געלעכטער און האָבן אויך אָנגעהויבן צו לאכן; האָבן יענע, די ערשטע, אָנגעהויבן לאכן נאָך שטארקער, און יענע, די פרישע, אפ זיי קוקנדיק, נאָך שטארקער, — האקלאל, מע האָט זיך פאָשעט געקאטשעט אפ די ביכער, געהאלטן זיך בא די זייטן לאכנדיק.

*

נאָר צוויי מענטשן האָבן ניט געלאכט, דאָס זיינען געווען: קאסריעל דער וואסערפירער און זיין ווייב קאסריעלעכע. א קינד, כאַלילע, אז עס גייט אוועק פון א שטוב, ווייס איך ניט, אויב מ'באדארפ אזויפיל וויינען, וויפל קאסריעל און קאסריעלעכע האָבן געוויינט אפ זייער גרויסן שאַדן, אפ זייער אָרעם פערדל, נעפעכ, אפ מעסושעלעכען.

ראבטשיק

1

ראבטשיק איז געווען א הונט א ווייסער, מיט פלעקן, ניט קיין גרוי-סער, א מיטלמעסיקער, א שטילער, ניט קיין אַנכאפער. ער האָט פֿינט געהאט, ווי אנדערע, אַנפאלן אפּ יענעם פּונהינטן, אַפּרייסן א פּאַלע, אָדער א ביס טאָן אין דער ליטקע, ער איז געווען צופרידן אבי יענער זאָל אימ ניט טשעפען.

פארקערט, אימ האָט דערקוטשעט יעדערער, ווער עס האָט נאָר גע-וואָלט. געבן ראבטשיקן א זעצ מיט א שטעקן פּונהינטן, אָדער דערלאַנגען אימ מיטן אַפּצאס אין זייט אריין, אָדער ווארפן אימ א שטיינדל אין קאָפּ אריין, אָדער אויסגיסן אפּ אימ א פּאַמעניצע — דאָס איז געווען בא יעדן א שפּילעכל.

אונ ראבטשיק, אז ער האָט באקומען א קלאפּ, האָט ער זיך ניט אַני-דערגעשטעלט, ווי אנדערע הינט, אויסטיינען זיך, אויסהאווקען זיך, בא-ווייזן די ציינ; ניין, ראבטשיק פלעג זיך בא אַיטלעכען קלאפּ אַינפייגן קימאט ביז דער ערד מיט א קוויטש: אַי — אַי! אונ אנטלויפן מיט אן אראָפּגעלאָזטן וויידל, זיך באהאלטן אין א ווינקעלע, פארטיפן זיך אין געדאנקען אונ כאפן פליגן.

ווער איז געווען ראבטשיק? פּונוואנען האָט ער זיך גענומען? דאָס איז שווער צו ווייזן. עס קאָן זיין, אז ער איז פארבליבן אין הויפּ נאָך פּונעם אלטן פּאַרעצ. מעגלעך, אז ער איז פארבליבן דזשעט געוואָרן, פאר-לאָרן זיין באלעפּאָס אונ צוגעשטאנען צום נייעם באלעפּאָס אונ פארבליבן אפּ טאָמיד.

עס מאכט זיך אמאָל, איר שפאצירט אפ דער גאס, לויפט אייך נאָך א פריבלודנע הינטל פוס־טריט. „וואָס איז דאָס פאר א פריטשעפע?“ — טראכט איר זיך און הייבט אופ די האנט אפן הינטל: „פשאַל וואָגן!“ דאָס הינטל בלייבט שטיין, בייגט זיך אויס, ווי א מענטש, בעשאס מע וויל אימ געבן א פאטש, און לויפט אייך נאָך ווייטער. איר בייגט זיך אָן צו דער ערד, איר טוט א מאכ מיט דער האנט, קלוימערשט איר וואָרפט דעם א שטיינדל, עס העלפט ניט. איר בלייבט שטיין און קוקט אפן הינטל; דאָס הינטל בלייבט שטיין און קוקט אפ אייך; איר קוקט זיך איינס דאָס אַנדערע איז די אויגן אריין אָן ווערטער. איר טוט א שפּי און לאָזט זיך גיין — דאָס הינטל לויפט אייך נאָך. איר גייט ארויס פון די קיילימ, איר כאפט א שטעקן און צעלאָזט זיך אפ דעם מיט קאס. פאלט דאָס הינטל אפ אן אייצע: ציט זיך אויס אפ דער ערד מיט די פיסלעך ארופ, ציטערט און קוקט אייך גלייך איז די אויגן אריין, ווי איינער רעדט: „נא! ווילסט מיך שלאָגן? — שלאָג!“

אָט פון דעם מינ הינט איז געווען אונדזער ראבטשיק.

2

ראבטשיק איז געווען א הונט ניט קיין נאשער. אינ שטוב האָט גע- מעגט ליגן גאָלד, האָט ער זיך ניט צוגערירט. ראבטשיק האָט געוויסט, אז דאָס, וואָס אונטערן טיש, געהער צו אימ, און ווייטער איז ניט זיין אייסעק.

אינ דער יוגנט, זאָגט מען, איז ער אפילע יאָ געווען א שטיקל כעוור- רעמאנ. ער האָט איינמאָל געפרוּווט, אומגערן אפאָנעם, אוועקשלעפן פון נעם זאלצברעטל א פיסל פון א גאנדן. האָט דערזען בריינע די קעכנ, א ידענע מיט שווארצע וואַנצעס, און האָט געמאכט א געשריי: „איזיק! איי- זיק!“ איז געקומען צו לויפן אייזיק, סאמע אינ דער מינוט, וואָס ראבטשיק האָט געוואָלט דורכלויפן מיטן גענדזענעם פיסל; האָט אימ אייזיק צוגע- קוועטשט מיט דער טיר אזוי, אז האלב ראבטשיק איז געבליבן פון איינ זייט טיר, און די אנדערע האלב—פון יענער זייט, און מע האָט זיך מיט אימ גוט אָפגערעכנט: פון איינ זייט, האָט אימ געשלאָגן אייזיק איבערן קאָפּ מיט א שטעקן, און פון דער אנדערער זייט—בריינע מיט א שייט האַלצ, און האָט ניט אופגעהערט צו שרייען בעשאסמייסע: „איזיק! אייזיק!“

פון דעמלט אָן איז אימ פארבליבן אן אָנדעק. אז מע איז צוגעגאָן
גען צו אימ און א זאָג געטאָן גלייך אינ פאָנעם אריין: „אייניק!“ —
פלעגט ער אנטלויפן ווו דער שווארצער פעפער וואקסט.

3

מער פון אלע איז אימ דערגאנגען די יאָרן פאראסקע, די פאראסקע,
וואָס האָט בא אונדז געוואשן גרעט, געשמירט די שטוב און געמאָלקן די
בעהיימע.

וואָס האָט זי געהאט צו ראַבטשיקן — איז שווער צו פארשטיין: ער
פלעגט איר טאָמיד זיין גרויס אינ די אויגן, און ווען זי פלעגט אימ דעה-
זען, פלעגט זי ווערן אָנגעצונדן: „שאַב טאָבי כוואַראַבא, סאָבאָקא נע-
ווירנא!“... און ווי אפצולאָכעס, פלעגט ראַבטשיק ליב האָבן דאָפּקע פּלאַנ-
טערן זיך איר פאר די פיס.

בא דער ארבעט פלעגט זיך פאראסקע אינ אימ שרעקלעך נויקעמ
זיין: האָט זי געוואשן גרעט, פלעגט זי אימ אָפּגיסן מיט א קאלט שעפל
וואסער; ראַבטשיק האָט פּיינט געהאט אזא באָד, פלעגט ער זיך נאָכדעם
דארפן לאנג אָפּטרייסלען. האָט זי געשמירט די שטוב, פלעגט זי אימ
פארפליאסקען דאָס פאָנעם מיט ווייסער ליימ, ער זאָל זיך נאָכדעם בא-
לעקן א שאַ קעסיידער. האָט זי געמאָלקן די בעהיימע, פלעגט זי אימ
דערלאנגען מיט א שייט האַלצ איבער די פיס. ראַבטשיק האָט זיך אויס-
געלערנט שפּרינגען. אז ס'איז געפּלויגן א שייט האַלצ, פלעגט ער קונציק
איבערשפּרינגען איבער דעם, ווי א מאַזיק.

איינמאָל האָט ער געכאַפּט א מיסעס פּסאָק: פאראסקע האָט אימ גע-
וואָרפן א שייט האַלצ און געטראָפּן אינ דעם פעדערשטן פּוס, האָט ראַב-
טשיק זיך צעשריגן ניט מיט זיין קאָל, נאָר מיט א מאַדנעם קוויטש: אי-
אי-אי-אי-אי! מע איז זיך צונויפגעלאָפּן פונעם גאַנצן הויפּ. ראַבטשיק האָט
דערזען מענטשן, האָט ער זיך אָנגעהויבן פעסטען, באווייזן אַיטלעכע
דאָס איבערגעבראַכענע פּיסל, ווי איינער רעדט: „נאט, זעט, וואָס זי האָט
מיר געטאָן, פאראסקע!“...

ראַבטשיק האָט געמיינט, אז מע וועט זיך, מיסטאם, אָנעמען זיין
קרוודע, און פאראסקע וועט מען געוויס קעפּן פאר אזא מייסע.
צום סאָפּ איז צווישן אוילעם געוואָרן א געלעכטער: פריינע מיט די
וואַנצעס איז ארויסגעפּלויגן פון קיך מיט א פּאָלאַנעק, און האָט זיך א

שמיר געטאָן איבער דער נאָז פונדעם ארום מיטן נאקעטן עלנבויגן:
 „איבערגעבראָכן דעם שליםאזל א פוס? זייער רעכט!“... אויב די יאטלעך,
 די ווייסעכעוורעניקעס, זיינען זיך צונויפגעלאָפן און האָבן גענומען
 שרייען אפ ראבטשיקן און פייפן. איז אָנגעקומען פאראסקע און האָט
 אים צורעכט געמאכט דאָס מאזל! זי האָט אים אָפגעגאָסן מיט א קריגל
 זודיק וואסער. האָט ראבטשיק אופגעהויבן א גוואלד מיט א קוויטשערין:
 איי-איי-איי! איי-איי-איי!.. בעשאסמיסע געשפרונגען און געדרייט זיך, געפיסן
 זיך אליין דעם וויידל און ניט אופגעהערט צו גוואלדעווען מיט אזעלכע
 קוילעס, אז צווישן די ווייסעכעוורעניקעס איז דאָס געלעכטער געוואָרן
 נאָך גרעסער. מע האָט דערזען ראבטשיקן טאנצן אפ דריי פיס, האָט מען
 אויסגעפאטלט אלע בייזע כארוימעס אפ זיין קאָפּ, און געשענקט אים א
 פאָר גוטע שטעקנס. ראבטשיק האָט זיך געלאָזט לויפן מיט א קוויטש,
 געקוליעט זיך און געקאטשעט איבער דער ערד, און ווייסעכעוורעניקעס
 זיינען אים נאָכגעלאָפן מיט שטעקלעך און מיט שטיינדלעך, געהוקעט,
 געפייפט און געטיוקעט און פארטיוקעט אים ווייט-ווייט פון דער שטאָט
 ארויס, אזש פון יענער זייט מילן.

4

ראבטשיק איז געלאָפן מיט דעם געדאנק, אז צוריק אין שטאָט אריין
 זאָל ער שוין ניט קומען קיינמאָל וויל ער וועט לעבן! און געלאָפן
 איז ער אין דער וועלט אריין, וווּ די אויגן וועלן טראָגן. געלאָפן-
 געלאָפן און געקומען צו לויפן אינעם ערשטן דאָרפ אריין, האָט ער
 זיך באגעגנט מיט דאָרפישע הינט.

די דאָרפישע הינט האָבן אים ארומגעשמעקט פון אלע זייטן.

— וואָס מאכט א הונט! פונדאנען קומט מען, און וואָס איז דאָס
 בא דיר פאר א צאצקע אפן רוקן? עפעס ווי אויסגעסמאָלעט א שטיק
 פעל סאמע אינמיטן?

— עכ! פרעגט שוין ניט! — מאכט צו זיי ראבטשיק מיט א טרויער-
 דיקער מינע — אסאך צו דערציילן, ניטאָ וואָס צו הערן. איז ניט מעגלעך
 בא אייך איבערצונעכטיקן א נאכט?

— אָכ, מיטן גרעסטן קאוועד! — זאָגן די דאָרפישע הינט. — דער
 „אינדרויסן“ איז גענוג גרויס, און דער „אונטערן-הימל“ איז נאָך
 גרעסער.

— ווי אזוי איז דאָ באַ אייך מיטן עסן? — פרעגט ראַבטשיק. — מיט
וואָס שטילט איר דעם הונגער, אז דער מאָגן איז ליידיק?
— עט! ניט צו פאַרזינדיקן! — מאכט די דאָרפישע הינט. — פאַמעני
צעט איז פאַראַג אומעטום, און צום פלייש האָט גאָט באשאפן ביינער;
א דיגע, לאָזן זיי עסן פלייש, די באלעבאטימ, וועלן מיר האָבן ביינער.
אבי, ווי זאָגט איר, פארשטאָפן די קישקע.
— נו, און די באלעבאטימ ווי אזוי זיינען עפעס באַ אייך? — פרעגט
ווייטער ראַבטשיק און טוט אַ דריי מיטן וויידל, ווי איינער, וואָס וויל
אויספרעגן, אויספאַרשן.
— די באלעבאטימ זיינען באלעבאטימ, — מאכט די דאָרפישע הינט
און פאַרשלאָגן די רייד.
— נו, און פאַראַסקע? — מאכט ראַבטשיק.
— וואָסער פאַראַסקע? — פרעגן די דאָרפישע הינט.
— אָט די פאַראַסקע, — זאָגט ראַבטשיק, — וואָס וואשט גרעט, שמירט
די שטוב און מעלקט די בעהיימע. איר קענט ניט פאַראַסקען?
די דאָרפישע הינט שטייען, קוקן אָן ראַבטשיק ווי אַ מעשוגענעם:
„וואָס פאַראַסקעט ער אונדז?“ זיי שמעקן אימ נאַכאמאָל ארומ פון אלע
זייטן און צעגלייען זיך איינציקווייז, איטלעכער אפ זיין מיסט.

5

„אָט גליקלעכע הינט!“ — טראכט זיך ראַבטשיק און ציט זיך אויס אפ
דער ערד אונטערן הימל און וויל כאפן אַ דרימל, נאָר עס שלאָפט זיך
ניט. ערשטנס, די אָפגעברייטע פעל, עס שמארצט אימ און בליסט אימ מיט
סאַקאַנעס! און די פלינגן דערקוטשען אימ זייער שטאַרק, ס'איז פון זיי
ניט אָפצוטרייבן זיך; צווייטנס, פורטשעט אימ אינ פויכ! ער וואָלט אַ
באלן געווען עפעס קיינען, איז ניטאָ וואָס; מע מוז צווארטן ביז אינ
דערפרי. און דריטנס, לאָזן אימ ניט שלאָפן די געדאַנקען פון דעם
וואָס ער האָט זיך אָנגעהערט צווישן די דאָרפישע הינט: ניטאָ באַ
זיי קיינ אייזיקס, וואָס קוועטשן צו מיט אַ טיר און שלאָגן נאַכדעם מיט
אַ שייט האַלץ; ניטאָ באַ זיי קיינ פאַראַסקעס, וואָס גיסן אָפ מיט זודיק
וואסער; ניטאָ באַ זיי קיינ וויסעכעוועניקעס, וואָס ווארפן שטעקנס,
פייפן און טיוקען און פאַרטיוקען. „גליקלעכע הינט אפ דער וועלט! און

איך האָב געמיינט, אז נאָר דאָרט איז אַ זעלט, אַ וואַרעם ליגט אין כרייַן
און מיינט — ס'איז קייַן זיסערס ניטאָ."

ראַבטשיק ווערט אַנשלאָפּן, און עס כאַלעמט זיך אימ אַ פּאַמעניצע
אַ גרויסע, אַ פּולע, מיט שטיקלעך ברויט, קישקעלעך, אַדערן פּונ פּלייש
רעטשענע קאַשע געמישט מיט הירוזש און מיט פּאַסאַליעס, און ביינער,
ביינער — אַ גאַנצער אויצער! ביינער פּונ קנעכלעך, ביינער פּונ ריפּ, ביינער
נער מיט מאַרץ, און ביינער פּונ פּיש, און קעפלעך פּונ הערינג, גאַנצע,
נאָך ניט קייַן אויסגעסמאַצקעטע. ראַבטשיק ווייסט ניט, פּונ וואָס זאָל ער
אַנהייבן פּריער.

— „זאָל דיר וויל באַקומען!“ — מאַכט צו אימ די דאָרפּישע הינט און
קוקן פּונדערווייטן, ווי ער גרייט זיך צו דער סודע.

— קומט עסן! — זאָגט ראַבטשיק גלאַט אזוי נאָר פּונ איידלקייט וועגן.

— עס געזונט! — זאָגט די דאָרפּישע הינט גאַנץ פּריינטלעך.

פּלוצים דערהערט ער אַ קאָל גלייַך אינאָר אַרײַן: „איידיק!“

ראַבטשיק כאַפט זיך אָפּ — ס'איז גאָר אַ כאַלעם!

אינדערפּרי האָט זיך ראַבטשיק געלאָזט איבער די הויפּן, געזוכט אַ
פּאַמעניצע, אַ שטיקל סעכער, אַ ביינדל, נאָר ווי ער קומט — זיינען פּאַר-
נומען אלע ערטער.

— קען מען באַ אייך ניט איבערבלייסן? — פּרעגט ראַבטשיק.

— דאָ? בייַן! עפּשער אינעם אנדערן הויפּ...

ראַבטשיק לויפט פּונ איינ הויפּ אינעם אנדערן. אומעטום — דאָס איי-
גענע לידל. טראַכט ער זיך: וואָס וועט ער וואַרטן אַפּ דערעכערעצ?
אַמער, וועט ער צוגייַן און וועט אַ כאַפּ טאָג וואָס עס וועט זיך לאָזן.
נאָר באַמ ערשטן „כאַפּ“ האָט ער געכאַפט פּונ די דאָרפּישע הינט אַ
מעסן פּסאַק: פּריער האָט מען אַפּ אימ אָנגעהויבן קוקן בייז, הורטשען
און באַווייזן צייַן, און נאָכדעם זיינען עטלעכע מיטאַמאָל אָנגעפּאַלן אַפּ
אימ, געריסן און געפּיסן, אימ געמאַכט אַ טעל פּונעם וויידל, אַרויסגע-
באַלייט מיט קאָוועד ביז אַפּ יענער זײַט ראַגאַטקע.

אַראַפּגעלאָזט דעם וויידל, האָט זיך ראַבטשיק אַוועקגעלאָזט אינעם
אַנדערן דאָרפּ. געקומען צו לויפּן אינעם אנדערן דאָרפּ — ווידער די איי-
גענע מייסע: פּריער גוטע רייד, אַ שיינער גאַסט, פּאַר וואָס ניט. און
נאָכדעם, אַז עס קומט צו דער פּאַמעניצע, הייבט מען אָן אַפּ אימ קוקן
ביז, הורטשען, באַווייזן צייַן, רייסן און בייסן — און וואָן אַפּ אלע פּיר זייטן.

ראבטשיקן איז נימעס געוואָרן דאָס אומוואָגלעך, דאָס ארומוואַנדערן פון איינ אַרט אינעם אנדערן, און ער האָט זיך באַטראַכט אזוי: מענטשן זיינען שלעכטע, הינט זיינען אויך ניט פּעסער; ער וועט זיך פּעסער אוועקלאָזן אין וואַלד אריין צווישן כאַיעס.

און ראבטשיק האָט זיך אוועקגעלאָזט אין וואַלד אריין. ארומגעדרייט זיך, איינ הונט אליין אין וואַלד, א טאָג, און צוויי, און דריי, האָט ער אָנגעהויבן פילן, אז דעו פּויך ווערט אימ וואָס ווייטער אלץ מער צונויפגעצויגן, און די קישקעס איינגעשרומפן, מאמעש עס גייט אימ אויס דאָס כייעס פון הונגער און פון דאָרשט, כאַטש נעם און צי זיך אויס אינמיטן וואַלד און שטארב אוועק! און ווי אפּצולאָכעס גלוסט זיך אימ נאָך לעבן.

און ראבטשיק נעמט דעם וויידל אונטער זיך, ציט אויס די פּעדערשטע לאפּעס, שטעלט ארויס דעם צונג און לייגט זיך אוועק אונטער א בוימ און קלערט א הינטישן געדאַנק: „ווי נעמט מען א שטיקל פּרויט? ווי קריגט מען א פּיצל פלייש? א ביינדל כאַטש? וואסער א קאפּ?“ און פון גרויסע צאָרעס ווערט ער א דענקער, א פּילאָסאָפּ. ער הייבט אָן זיך צו טראַכטן: „פארוואָס איז ער, הונט, מער געשטראָפּט פון אלע כאַיעס און אויפּעס און פון אלע באַשעפּענישן אפּ דער וועלט? לעמיי אָט פליט א פייגעלע גלייך אינעם טעלע אריין... אָט לויפט א יאשטשערקע אהיים אין איר נאָרע אריין... אָט פּויעט א ווערעמל, א זשוקל, א מערעשקע, — אלע האָבן זיך זייער היימ, אלע געפּינען זיך זייער באַדערפּעניש, נאָר איך, הונט, האור-האור-האור!“

— ווער האווקעט דאָס דאָ אין וואַלד! — רופט זיך אָן א וואָלפּ, לויפּן-דיק פארפּי, ארויסגעשטעלט דעם צונג פאר הונגער. ראבטשיק האָט קיינמאָל ניט געזען קיינ וואָלפּ. ער מיינט, אז דאָס איז א הונט, שטייט ער אופּ פארוואַליע, ניט געכאַפּט, ציט זיך אויס, גייט צו צום וואָלפּ.

— ווער פּיסטו? — מאכט צו אימ דער וואָלפּ מיט גאַדלעס — ווי אזוי רופט מען דיך? פּונוואַנען קומסטו אָן? און וואָס טוסטו דאָ? ראבטשיק איז זיך מאמעש מעכניע, וואָס ער האָט דערטאַפּט א גוטן ברודער: כאַטש פאראַן פאר וועמען די צאָרעס אויסצוגיסן. און ער דערציילט אימ אויס זיין גאַנצ פּיטער האַרצ. — איך וועל דיר זאָגן דעם עמעס, — לאָזט אויס ראבטשיק דאָס טרויער-

ריקע צעטל זיינס — איך וואָלט מיך מעכניע געווען, ווען איך באגעגן מיך
דאָ מיט א לייב, מיט א בער, אָדער כאָטש מיט א וואָלפּ.
— וואָס־זשע וואָלט געווען? — מאכט דער וואָלפּ מיט א פאסקודנעם
שמייכל.

— גאָרניט, — זאָגט ראַבטשיק, — איז מיר באשערט דער טויט, לאָמיק
בעסער פארצוקט ווערן פון א וואָלפּ, איידער שטארבן פון הונגער צווישן
אייגענע, צווישן הינט...

— נו! — מאכט צו אימ דער וואָלפּ, בלאָזט זיך אָן און טוט א קנאק
מיט די צייבן. — זאָלסטו וויסן, אז איך בין א וואָלפּ! און איך האָב כיישעק
דיך צערייסן אפּ עטלעכע שטיקלעך און מאכנ פון דיר אן אָנבײַסן,
מאכעס איך בין זייער הונגעריק, איך האָב שוין אכט טאָג אינ מויל
ניט געהאט.

דערהערט אזעלכע רייד, האָט זיך אונדזער ראַבטשיק אזוי דער-
שראָקן, אז עס האָט אפּ אימ אָנגעהויבן ציטערן די אָפּגעקראַכענע
פעל.

— האר קעניג! טייערער וואָלפּ! — מאכט צו אימ ראַבטשיק מיט א
ראַכמאַנעס־פּאַנעם און מיט א וויינענדיק קאָל, — לאָז דיר גאָט צושיקן
בעסערע אָנבײַסנס. וואָס וועסטו פון מיר האָבן, מישטיינס געזאָגט? — פעל
און ביינער! פאָלג מיך, לאָז מיך אָפּ. האָב ראַכמאַנעס אפּ מײַן הינטיש
לעבן...

און דערבײַ האָט ראַבטשיק אראָפּגעלאָזט דעם וויידל, אויסגעפויגן
דעם רוקן, געפויזעט אפּן בויך און געמאכט אזעלכע מיסע טנועס, אז
דעם וואָלפּ איז ניט גוט געוואָרן אפּ צו כאלעשן.

— נעם צונויף דעם פאסקודנעם וויידל דינעם! — רופט זיך אָן צו
אימ דער וואָלפּ — און אנטלויף צו אלדע שווארצע יאָר, דו הונט איינער,
איך זאָל דיין העסלעכע צורע ניט אָנקוקן...

ניט טויט, ניט לעבעדיק האָט זיך ראַבטשיק געלאָזט לויפן, ניט גע-
פילט די ערד אונטער זיך, מוירע געהאט זיך ארומקוקן אפילע. ער האָט
געמאכט פיס, אוועק־אוועק פון וואלד, צוריק — אינ שטאָט אריין!

געקומען צוריק אינ שטאָט אריין, האָט ראַבטשיק אויסגעפעלט דעם
הויפּ, וווּ ער איז אויסגעוואַקסן, כאָטש דאָס הארצ האָט אימ געצויגן

דאפקע אהינ, אינ יענעם הויפ, ווו מע האָט אימ איבערגעבראַפּן א פוס
אונ אָפגעפריט דעם רוקן...

האָט ער זיכ געלאָזט לויפן אינ מארק אריינ, אהינ— צו די יאטקעס,
צווישן די קאצאָווישע הינט.

צווישן אייגענע, הייסט דאָס.

— סיקאַזל קומט! פונוואנען איז א הונט?— מאכנ צו אימ די קאַצאָ
ווישע הינט מיט א גענעצ אונ גרייטן זיכ שויב אפ נאכטלעגער.

— טאקע א היגער, — מאכט ראבטשיק, — איר האָט מיכ ניט דער-
קענט? איכ בין דאָכ ראבטשיק!

— ראבטשיק? ראבטשיק?.. א קענטלעכער נאָמען!— מאכנ די קא-
צאָווישע הינט, אונ קענען זיכ קלוימערשט ניט דערמאָנען, ווער דאָס איז.

— וואָס איז דאָס בא דיר פאר א צייכנ אפן רוקן?— פרעגט אימ
צוציק, א קליינ הינטל, אונ שפרינגט אימ גלייכ אינ פאָנעם אריינ מיט
גרויס אזעס.

— מיסטאמע א סימען, מע זאָל אימ ניט פארבייטן, אָדער אזוי פונ
שיינקייט וועגן. וואָס פארשטייט איר ניט?— רופט זיכ אָן מיט א שפאס
רודעק, א רויטער הונט מיט א מאָכנאטער פעל.

— ס'א מאָשל!— ענטפערט אימ סירקאָ, א גרויער הונט, אן אלטער
נאָכער מיט איינ אייגל אונ מיט אן אָפגעשניטענעם אויער.

— אפ צייכנס פרעגט מיכ; איכ וועל אייכ זאָגן, וואָס דאָס איז. דאָס
איז א צייכנ פונ מילכאָמעס מיט אנדערע הינט, מיט גאנצע טיטשקעס...

— אלע רעדן!— רופט זיכ אָן זשוק, א שווארצער הונט אָן א
וויידל. — אמער לאָזט ראבטשיקן רעדן, וועט ער אליינ דערציילן.

אונ ראבטשיק ציט זיכ אויס אפ דער ערד אונ הייבט אָן צו דער-
ציילן די גאנצע געשיכטע זיינע, לאָזט ניט דורכ קיינ פרעקל. אלע ליגן
אונ הערן זיכ צו, נאָר רודעק, דער רויטער, וואָס האָט ליב שפאס, שדאָגט
אימ איבער אלע מינוט מיט א ווערטל.

— רודעק, דו וועסט ניט אנטשטומט ווערן?— מאכט זשוק, דער
שווארצער, וואָס אָן דעם וויידל, אונ ציט אויס א לאנג גענעצ.

— דערצייל, דערצייל, ראבטשיק! מיר האָבן ליב, אז מע דערציילט
אונדו מייסעס נאָכנ עסן...

אונ ראבטשיק הערט ניט אופ צו דערציילן זיין טרויעריקע געשיכטע
מיט אן אומעטיקער שטימ. נאָר קיינער הערט אימ ניט. צוציק רעדט

שטילערהייט מיט סירקאָן, רודעק זאָגט ווערטלעך, און זשוק כראָפּעט,
ווי צען סאָלדאטן, כאפט זיך אופ אלעמאָל און גענעצט און זאָגט:
— דערצייל, דערצייל, ראבטשיק! מיר האָבן ליב, אז מע דערציילט
אונדז מייסעס נאָכן עסן.

7

גאנצפרי איז שוין ראבטשיק געווען אפ די פיס, ער איז געשטאנען
פונדערווייטן, באטראכט די קאצאָווימ מיט די העקערס, ווי זיי האקן
פלייש. אָט הענגט א גאנצער פריידעק מיטן האלדז אראָפ, און דאָס פלייש
רינט ... דאָרט ליגט א זאָדעק, א פיינער כוילעך, פעט, מיט שמאלצ פא-
וואקסן ... ראבטשיק קוקט און שלינגט די שליימ. די העקערס האקן דאָס
פלייש אפ שטיקלעך, טוען א וואָרפ אלעמאָל א שטיקל הויט, א שטיקל
כוילעך, אָדער א ביינדל פאר די הינט. און די הינט שפרינגען צו און
כאפן אונטער. ראבטשיק באטראכט, ווי די הינט קלינג זיך, שפרינגען
אונטער אקוראט דאָרט, ווו מע באדארפ, לאָזן ניט דורכ קיין ביינדל, און
איטלעכער הונט, בעשאס ער באקומט זיין כוילעך, טרעט ער אָפ אפ א
זייט, צעלייגט זיך מיט גרויסקייט און פראוועט די סודע, קוקט זיך ארום
אלע וויילע אפ די איבעריקע הינט, ווי איינער רעדט:

— איר זעט א ביינ? דאָס איז מיינער א ביינ, און איך עס אימ ...

די איבעריקע הינט מאכן זיך, ווי זיי זעען ניט, און אינעווייניק פא
זיך טראכטן זיי זיך:

— ווארגן זאָלסטו זיך! אויסקרענקען זאָלסטו דאָס! א גאנצ פריי-
מאָרגן פרעסט ער און פרעסט, און מיר פאדארפן קוקן ווי ער עסט, עסן
זאָלן אימ ווערימ ...

און נאָך איינ הונט טראָגט א שטיקל פעל און זוכט אן אָרט אפ צו
איבערבייסן, אז קיינער זאָל אימ ניט זען:

— ער האָט מוירע פאר א גוט-אויג ...

און נאָך א הונט שטייט אקעגן א בייזן קאצעוו, וואָס שמיצט זיך און
שרייט און שעלט זיך מיט די איבעריקע קאצאָווימ. דער הונט דרייט מיטן
וויידל און רופט זיך אָן צו די איבעריקע הינט מיט א כאניפעלע:

— איר זעט אָט דעם קאצעוו? איאָ, זיי ווייזן אויס, דאכט זיך, גאָר
א בייזער? לאָמיך האָבן אזא יאָר, וואָס פאר א טייערער מענטש זיי זיינען!
איינ דימענט אינ דער וועלט! א גילדענער כאראקטער! זיי האָבן פער-

עמעס ראכמאָנעס אפ א הונט; זיי זיינען א „הינטנ־פריינט“... אָט באַרד
וועט איר זען, ווי עס פליט א ביינ מיט א שטיק פלייש — האָפ!
און ער טוט א שפרונג אינדערלופטן און א קלאפ מיט די ציינ, קעדיי
יענע זאָלן מיינען, אז ער האָט דאָ געכאַפּט א גראָבס...

— ביידע זאכנ: — רופט זיכ אָן א הונט פונדערווייט — אי א כאַניפע־
ניק, א ליגנער, אי א באַרימער, דער רועק זאָל אימ נעמען!..

און נאָך א הונט שטייט באַמ קלעצל, וואָס מע האַקט דערופ פלייש,
און בעשאַס דער העקער קערט זיכ אָפ א וויילע, שפּרינגט דער הונט
ארום אפּן קלעצל און לעקט מיט דער צונג, ווערט א האַווקעריי צווישן
עלטערע הינט: זיי מאַסערן אימ פאַרן העקער, אז דער הונט, דער גאַנעו, וו
האָט גענאַשט א שטיק פלייש, אזא שטיק גאָלד זאָלן זיי האָבן! זיי זאָלן
אזוי זען פאַר זיכ אַלדעסגוטס, ווי זיי האָבן אליין געזען מיט זייערע
אויגן; אויב ניט, זאָלן זיי איינעמען א מיסעמעשווע אפּן אָרט, זיי זאָלן
זיכ דערוואַרג מיטן ערשטן ביינדל, זיי זאָלן ניט פאַרמאָגן די הערנער
מיט די קאָפעטעס פון די געקוילעטע שאַפּ!..

— פּע, כאַלאַשעס! ס'שלאָגט צו דער גאַל! — רופט זיכ אָן אַן אלטער
הונט פונדערווייט, וואָס וואַלט אליין א באלן געווען עפעס א לעק טאָן.
און ראַבטשיק באַטראַכט זיכ:

וואָס וועט זיין דער טאַכלעס, וואָס ער וועט שטיין און קוקן? אַלע
הינט שפּרינגען און כאַפּן, וועט ער אויכ טאָן דאָס, וואָס אַלע הינט
טוען...

און איידער ער קוקט זיכ ארום, האַלט מען אימ שוין באַמ גאַרגל
און מע רייסט אימ, עטלעכע הינט מיטאַמאָל, און מע בייסט אימ סאַמע
אינ יענעם אָרט, וווּ סע טוט וויי...

ראַבטשיק לאָזט אַראָפּ דעם וויידל, פאַרקלייבט זיכ אינ א ווינקל, ציט
אויס די מאַרדע און הייבט אָן וואַיען.

— וואָס וויינסטו? — מאַכט צו אימ זשוק און פאַלעקט זיכ נאָכּן
אַנבײַסן.

— ווי אזוי זאָל איכ ניט וויינען? — זאָגט ראַבטשיק, — איכ בין דער
אומגליקלעכסטער פּונ אַלע הינט אפּ דער וועלט! איכ האָב געמיינט, אז
דאָ צווישן אייגענע וועל איכ כאַטש עפעס כאַפּן. גלויב מיר, איכ וואַלט
ניט געקראָכּן, נאָר איכ בין טויט־הונגעריק, עס גייט מיר אויס דאָס
כײַעס!

— איך גרויב דיר, — מאכט צו אימ זשוק מיט א זיפצ, — איך פארשטיי, וואָס הייסט הונגער. איך גיי אריין אין דיין טרויעריקער לאגע. נאָר איך קען דיר גאָרניט העלפן, דאָ איז שוין אזוי איינגעפירט, אז יעדער קא-צעוו האָט זיך זיין הונט, און יעדער הונט האָט זיך זיין קאצעוו ...

— איז טאקע רעכט אזוי? — זאָגט ראַבטשיק, — וווּ איז יוישער? וווּ איז הינטלעכקייט? ס'טייטש, א הונט זאָל צווישן הינט פאָרלאָרן ווערן? א הונגעריקער צווישן האטע זאָל אויסגיין פון הונגער?

— איך קען דיר העלפן נאָר מיט א זיפצ, — זאָגט זשוק, גענעצט גאנצ געשמאק, און כאפט א דרימל נאָכן אָנבײַסן.

— אז ס'איז יאָ אזוי, — מאכט ראַבטשיק און נעמט זיך אָן מיט הארצ, — וועל איך גיין גלייך צו די קאצעווימ: עפּשער וועל איך מיר אויך אויסהאוקען א קאצעוו ...

— געזונטערהייט! — זאָגט זשוק, — אפי דו זאָלסט ניט גיין צו מיין קאצעוו, וואָרומ, אז דו וועסט גיין צו מיין קאצעוו, וועל איך דיך מאכן אָן א וויידל, אזוי ווי איך, דו זעסט, צי גיין?

8

און ראַבטשיק איז אוועק גלייך צו די קאצעווימ, דורכגעלאָזט, אויס-געפעלט אלע הינט און האָט זיך אָנגעהויבן צושמייכלען צו די העקערס, שפּרינגען אין פּאָנעם אריין און דרייען מיטן וויידל. נאָר צום שלימאזל שלעפט זיך. איינער א העקער, א געזונטער יונג מיט ברייטע פלייצעס, האָט אפּ קאטאָוועס, אפּאָנעם, אימ א וואָרפ געטאָן א האק — א גליק, וואָס ראַבטשיק קען שפּרינגען. אינט וואָלט ער צעהאקט געוואָרן אפּ צווייען. — דו טאנצסט דאָך גאָר נישקאָשעדיק! — מאכט צו אימ רודעק מיט שפּאס. — אסאך שענער פון אונדזער צוציקן. צוציקס! קומ אהער, וועסטו זען, ווי מע טאנצט.

צוציק קומט צו לויפן און שפּרינגט ראַבטשיקן גלייך אין פּאָנעם אריין.

ראַבטשיק קאָן דאָס שוין מער ניט אריבערטראָגן. ער כאפט אָן צוציקן מיט די ציין, לייגט אימ אנדער און פּייסט אימ אין פּייכל אריין.

ער לאָזט אויס צו אימ זיין גאנצ ביטער הארצ און כאפט די פיס אָפּ די פלייצעס און אנטלויפט, פארשווינדט.

ער פארקלייבט זיך אליין אין פעלד, ציט זיך אויס אינמיטן טראקט,
באהאלט פאר הארצווייטיק און ביזאָיענ די מאָרדע צווישן די לאפעס און
וויל ניט אָנקוקן די ליכטיקע שיינ. עס ארט אימ אפילע ניט, וואָס די
פליגן האָבן אימ באפאלן און בייסן אימ: לאָזן זיי בייסן, לאָזן זיי רייסן,
סייוויסיי אין דער ערד מיטן קאָפּ!..

— עק וועלט! — טראכט זיך ראבטשיק, — א הונט זאָל ניט קענען
צווישן הינט, צווישן אייגענע, איבערלעבן א טאָג אפילע, — מעג זיך שוין
איבערקערן די גאנצע וועלט!..

א י נ ה א ל ט

3	דאָס מעסערל
26	געציל
37	דריי קעפלעכ
45	מערושעלעכ
59	ראבטשיק

